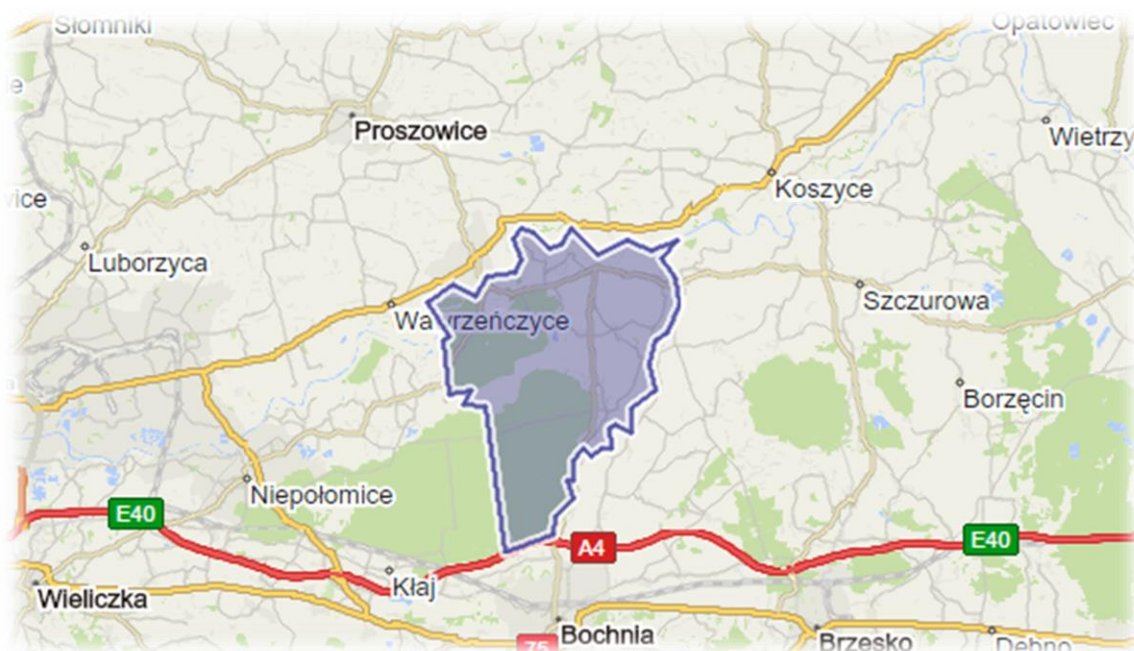

2017

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Gminy Drwinia z dnia.....

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI

Dla Gminy Drwinia
na lata 2017 – 2022

PODSTAWA FORMALNA OPRACOWANIA

Podstawą opracowania jest umowa zawarta w dniu 16.11.2015
pomiędzy gminą Drwinia z siedzibą:

Drwinia 57
32 – 709 Drwinia
tel. (12) 284 98 11
fax (12) 284 98 34
e-mail: gmina@drwinia.pl
<http://www.drwinia.pl/>

a:

GRANT FINANCE PROJECT
Os. Piastów 1b/17
31-623 Kraków
Tel. 575 291 506
e-mail: grantfinanceproject@gmail.com

SPIS TREŚCI

I. Gminny Program Rewitalizacji – wprowadzenie	5
1. Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji.....	6
2. Wnioskodawca powstania Gminnego Programu Rewitalizacji	8
3. Zasady tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji	9
II. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy	13
1. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie kraju	13
2. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie regionu/województwa	16
3. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie powiatu i gminy.....	18
III. Pogłębiona diagnoza obszarów rewitalizacji w przestrzeni Gminy Drwinia	27
1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowego i obszaru rewitalizacji	27
2. Analiza wskaźnikowa w podziale na poszczególne sfery.....	29
3. Metodologia wyboru obszaru rewitalizacji	32
4. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji.....	35
4.1 Podobszar nr 1 – Drwinia	35
4.2 Podobszar nr 2 – Mikłuszowice	40
4.3 Podobszar 3 – Wola Drwińska (obszar przemysłowy).....	44
5. Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych	47
IV. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji	48
1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	49
2. Cele rewitalizacji.....	50
V. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	54
1. Lista projektów	54
2. Zestawienie projektów głównych inwestycyjnych (karty projektów)	56
3. Zestawienie projektów głównych nieinwestycyjnych – miękkich (karty projektów).....	62
4. Inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	67
5. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji	68
VI. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji	73
1. Ramy finansowe Programu Rewitalizacji	73
2. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych	74
3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych	80
VII. System realizacji (wdrażania) i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji	84
1. System wdrażania i zarządzania programem	84
2. Monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji	88

3. Ocena (ewaluacja) Gminnego Programu Rewitalizacji.....	91
4. System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania.....	93
5. Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji.....	94
VIII. Partycypacja społeczna	95
1. Partycypacja społeczna na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	95
2. Partycypacja społeczna na etapie prac nad GPR.....	97
3. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny GPR.....	99
IX. Określenie niezbędnych zmian	101
1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	102
2. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.....	102
3. Wykaz niezbędnych pozwoleń i opinii.....	102
X. Podsumowanie.....	104
Materiały i dokumenty źródłowe	105
Spis tabel	107
Spis rycin.....	107
Spis wykresów	108

Załącznik:

Delimitacja Obszarów Zdegradowanych w Przestrzeni Gminy Drwinia

Przedmiotem opracowania jest dokument o nazwie Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Drwinia na lata 2017-2022, który zapewnia integrację działań władzy samorządowej, społeczności lokalnej i innych uczestników (w tym: organizacji pozarządowych, przedsiębiorców), mających na celu wyprowadzenie danego obszaru zdegradowanego z sytuacji kryzysowej oraz stworzenie warunków do jego dalszego rozwoju.

Dokument przygotowany został w oparciu o założenia “Narodowego Planu Rewitalizacji 2022” oraz ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r., która weszła w życie w dniu 18 listopada 2015 r. Na podstawie rozpoznania terenu gminy Drwinia, a także diagnozy problemów funkcjonalno-przestrzennych, technicznych, gospodarczych, środowiskowych i społecznych we współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy tych obszarów, zdefiniowano obszar wymagający rewitalizacji i wytyczono najistotniejsze zadania składające się na ten proces. Działania planowane do podjęcia w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Drwinia realizują cel główny NPR 2022 oraz MliR/H2014-2020/20(01)/07/2015, poprzez poprawę funkcjonalności i ładu przestrzennego wyznaczonym obszarom gminy, a przez to podniesienie standardów życia jego mieszkańcom w wymiarze funkcjonalno-przestrzennym, technicznym, społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Dokument precyzyjnie definiuje zakres zadań poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, posiada realny horyzont czasowy oraz osiągalny plan finansowy. Wprowadza przejrzysty system monitoringu, skuteczności działań i elastyczny system wykonania modyfikacji wobec dynamicznej reakcji na zmiany w otoczeniu programu.

Szeroka partycypacja społeczna i współdecydowanie mieszkańców o kształcie Gminnego Programu Rewitalizacji było nadrzędnym celem dla koordynatorów procesu. To właśnie mieszkańcy mają największą wiedzę na temat potrzeb i problemów swojego otoczenia, a zatem to oni są najlepszym źródłem informacji dla lokalnych władz o tym, co trzeba zrobić, aby stworzyć lepsze warunki życia w gminie. Analizując cały proces należy podkreślić, iż w sposób kompleksowy dotykał on w równej mierze zarówno zagadnień społecznych, jak i ekonomicznych, przestrzennych, technicznych, środowiskowych i kulturowych. Tak prowadzony proces tworzenia Programu pozwolił wybrać te obszary i działania rewitalizacyjne, które koncentrują się na najbardziej zdegradowanych obszarach w gminie, tj. tych, w których skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

1. Słownik pojęć dotyczących rewitalizacji

Rewitalizacja – Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

Interesariuszami rewitalizacji, zwanymi dalej „interesariuszami”, są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. (Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 2; Dz.U. 2015 r. poz. 1777).

Obszar zdegradowany – Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających

efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. (Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 9; Dz.U. 2015 r. poz. 1777).

Obszar rewitalizacji – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść tereny przemysłowe (w tym portowe i powydobywcze), powojkowe lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji. (Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 10; Dz.U. 2015 r. poz. 1777).

Specjalna Strefa Rewitalizacji – wyznaczana na obszarze rewitalizacji w drodze uchwały przez radę gminy. Specjalną strefę rewitalizacji ustanawia się w celu zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. Wniosek o ustanowienie specjalnej strefy rewitalizacji składa się po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji i zgodnie z jego ustaleniami. (Ustawa z dn. 9 października 2015 o Rewitalizacji, art. 25)

Program Rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. (wytyczne MIR z dnia 03.07.2015 r.)

Projekt Rewitalizacyjny - zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych. (wytyczne MIR z dnia 03.07.2015 r.)

2. Wnioskodawca powstania Gminnego Programu Rewitalizacji

Głównym wnioskodawcą powstania Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2017-2022 jest gmina Drwinia. Jako Jednostka Samorządu Terytorialnego podejmuje działania zmierzające do rozwoju obszarów zdegradowanych, które znajdują się w jej granicach administracyjnych. Koordynatorem rewitalizacji jest Urząd Gminy w Drwini. Oznacza to, że ma decydujący głos w wielu sprawach dotyczących obszaru zdegradowanego i koordynuje przygotowanie oraz opiniowanie projektów uchwał rady gminy i zarządzeń wójta odnoszących się do obszaru rewitalizowanego. Wójt gminy przy współpracy z poszczególnymi jednostkami samorządu, a także podmiotami publicznymi różnych szczebli będzie sprawował nadzór nad prawidłowym procesem powstania Gminnego Programu Rewitalizacyjnego. Wobec powyższego Rada Gminy w Drwini jako organ przyjmujący Gminny Program Rewitalizacji w formie uchwały, będzie nadzorować jego realizację i osiągnięte rezultaty.

Do głównych zadań wnioskodawcy powstania Gminnego Programu Rewitalizacji należeć będzie:

- prognozowanie budżetu gminy, z uwzględnieniem projektów rewitalizacyjnych;
- przygotowanie oraz realizacja projektów;
- nadzór nad procesem aplikacyjnym o środki zewnętrzne do wybranych funduszy na zadania własne;
- koordynowanie procesów rewitalizacji na terenie gminy;
- współpraca z interesariuszami i partnerami programu;
- stałe sprawdzanie dostępnych funduszy na zadania zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji;
- monitoring i ewaluacja realizacji zadań objętych programem rewitalizacji;
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Jednym z etapów tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji jest zaplanowanie przez społeczeństwo ścieżki wyjścia z sytuacji kryzysowej ujętej jako zespół projektów rewitalizacyjnych które wspólnie zając się i łącząc swe efekty wpływają na poprawę sytuacji zdegradowanego obszaru. Działania w postaci projektów rewitalizacyjnych powinny być spójne, integrując współpracę w kilku obszarach: społecznego, funkcjonalno-przestrzennego, gospodarczego, technicznego, środowiskowego oraz prowadzić wspólnie do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, ożywienia gospodarczego i prowadzić do odbudowy i wzmocnienia więzi społecznych. Ponadto działania te powinny wpisywać się za pośrednictwem efektów swoich działań w całość planów strategicznych gminy, takich jak „Strategia rozwoju gminy” czy „Strategia rozwiązywania problemów społecznych”.

3. Zasady tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Założony etap opracowywania dokumentu jakim jest Gminny Program Rewitalizacji, to zastosowanie szeregu zasad ściśle powiązanych ze sobą, a mianowicie: partycypacja społeczna, dokładna diagnoza, kompleksowość, koncentracja, komplementarność, a także planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki finansowe. Należy również pamiętać, że proces rewitalizacji (ujęty w definicji) został przedstawiony jako przedsięwzięcie całościowe (na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany. Dlatego w procesie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacyjnego zastosowano poniższe zasady, które stanowią trzon niniejszego dokumentu:

1). Partycypacja społeczna – to nieodłączny element procesu rewitalizacji, stanowi podstawy wszelkich działań na każdym założonym etapie tego procesu. Udział wszystkich interesariuszy w wypracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji można określić jako wystarczający i szeroki, rozpoczynając od informacji o działaniach władz lokalnych, poprzez współudział w podejmowaniu wszelkich decyzji o kierunkach interwencji, kończąc na aktywnym uczestnictwie w projektach. Olbrzymi wkład w przygotowaniu oraz wdrażaniu programu ma nie tylko społeczność lokalna, ale również organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, jak i ogólnie przyjęte społeczeństwo obszarów zdegradowanych.

Partycypacja społeczna w tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji ma swoje miejsce na etapie diagnozy sytuacji kryzysowej na obszarach zdegradowanych, jak również na etapie identyfikacji możliwych rozwiązań (identyfikacja głównych problemów, propozycja działań rewitalizacyjnych). W związku z tym wypracowane i przyjęte założenia muszą być utrzymane, a następnie konsekwentnie wdrożone przez społeczność lokalną obszaru gminy Drwinia, która będzie w ten sposób potwierdzać swój czynny wkład w wypracowanie skutecznej struktury rewitalizacyjnej.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji, w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji, polegają w szczególności na:

1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;

- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Przeprowadzone konsultacje społeczne i współpraca partnerska w ramach programu rewitalizacji:

- Strona internetowa Urzędu Gminy w Drwinia,
- Spotkania konsultacyjne,
- Sesja Rady Gminy Drwinia,
- Wyłożenie do publicznego wglądu projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, (w siedzibie gminy oraz na stronie internetowej na wskazany okres czasu), w celu składania uwag i spostrzeżeń.

Narzędzia wykorzystane przy konsultacjach społecznych:

- ankiety,
- bezpośrednie rozmowy z interesariuszami,
- formularz uwag.

(Szczegółowy opis dotyczący partycypacji społecznej znajduje się w rozdziale *VIII. Partycypacja społeczna*).

2). Diagnoza – szczegółową diagnozę sytuacji kryzysowej, mogącej gwarantować osiągnięcie sukcesu przeprowadzono w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji. Dokument o nazwie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy Drwinia”, który stanowi załącznik do niniejszego dokumentu, został przygotowany w oparciu o analizę najbardziej istotnych czynników z punktu widzenia rozwoju gminy opierających się na wytycznych zawartych w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zawiera on porównywalne dane pozwalające na obiektywną i wnikliwą analizę obszarów wymagających kompleksowego wsparcia. Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona z uwzględnieniem sfery społecznej, sfery funkcjonalno-przestrzennej, sfery technicznej, sfery gospodarczej i sfery środowiskowej. Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają

wyniki analizy oraz mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju. Pozwoliły one określić zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych, w których występuje największa koncentracja problemów (szczegółową diagnozę sytuacji kryzysowej stanowi załącznik do GPR – „*Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy Drwinia*”).

3). Kompleksowość – zakłada się ujęcie w dokumencie projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych ze środków z różnych źródeł zewnętrznych, zarówno publicznych jak i prywatnych tak, aby nie pomijać aspektu społecznego, ekonomicznego, technicznego, przestrzennego i środowiskowego związanego zarówno z obszarem zdegradowanym, jak i jego otoczeniem. Program złożony będzie z wielu różnorodnych projektów, które warunkują osiągnięcie kompleksowości interwencji. Zakłada się wyeliminowanie wybiórczych inwestycji. Działanie, jakie gmina podjęła w tym kierunku to rozeznanie w zakresie możliwości finansowych gminy i partnerów, możliwości uzyskania środków zewnętrznych dla gminy i partnerów (kompleksowość została ujęta w kartach projektów).

4). Koncentracja – zakłada się, że działania rewitalizacyjne dotyczyć będą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju gminy, obejmujących całość lub część zdiagnozowanego obszaru zdegradowanego i dotkniętych największą skalą problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych – podjęte działanie to dokonanie delimitacji obszaru identyfikacja potrzeb i problemów (koncentracja została ujęta w kartach projektów).

5). Komplementarność projektów rewitalizacyjnych – zakłada się, że projekty zaproponowane w ramach programu będą cechować się komplementarnością w różnych wymiarach, a w szczególności:

- **Przestrzenną** – komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia została zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Obszar rewitalizacji i obszar zdegradowany w gminie został wyznaczony po przeprowadzeniu dogłębnej analizy wskaźnikowej przy zasięgnięciu opinii przedstawicieli zainteresowanych środowisk oraz samych mieszkańców gminy, dzięki czemu można mówić o trafności działań na danym terenie. Wszystkie podstawowe projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarze rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tego terenu. Dzięki ich realizacji pozytywne skutki widoczne będą na całym obszarze, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy obszaru, całej gminy jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary gminy.

- **Problemową** – w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia zapewniona została także komplementarność problemowa poprzez dokonanie delimitacji obszaru, indentyfikacja potrzeb i problemów. Ponadto, wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane z renowacją bądź przebudową zniszczonych budynków użyteczności publicznej zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców). Dodatkowo w celu wykazania komplementarności karty proponowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawierają prognozowane rezultaty oraz informację na temat oddziaływania zadania w odniesieniu do pięciu sfer. Będzie to przeciwdziało fragmentaryzacji zadań, a rewitalizacja uzyska kompleksowy charakter.

- **Proceduralno – instytucjonalną** – W celu zapewnienia efektywnego procesu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji powołany zostanie Komitet Rewitalizacji, powołany przez Wójta. Umieszczenie Komitetu ds. Rewitalizacji w ramach obecnych struktur Urzędu zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na stworzenie warunków do współpracy i koordynacji działań rewitalizacyjnych, gdyż to właśnie Komitet ds. Rewitalizacji będzie stanowił forum wymiany opinii na temat podobszarów rewitalizacji, ich potrzeb i zmian zachodzących na ich terenie. Przewodniczący ds. Rewitalizacji będzie mobilizował zasoby na rzecz realizacji działań zapisanych w GPR, monitorował realizację zadań i zachodzące zmiany, diagnozował sytuację, odpowiadał za aktualizację zapisów GPR i sporządzał okresowe sprawozdania, jednak w celu zapewnienia jak największej efektywności działań realizacja zadań zlecona będzie odpowiednim jednostkom i podmiotom, które posiadają ku temu jak najlepsze kompetencje, np. zadania społeczne będą realizowane przy współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

- **Międzyokresową** – Gminny Program Rewitalizacji Gminy Drwinia zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

- **Źródeł finansowania** – Projekty, które zostały zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia zakładają finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą, w tym EFRR, EFS, FS, środki publiczne. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji.

II. Dokumenty strategiczne i planistyczne wyznaczające kierunki rozwoju – powiązanie programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie kraju, regionu i gminy

Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Drwinia jest zgodny i spójny z założeniami dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie krajowym, regionalnym i gminnym, odnoszących się do problematyki rewitalizacji. Wykaz powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Drwinia z innymi dokumentami przedstawia matryca logiczna załączona w poniższych podrozdziałach.

1. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie kraju

Tabela 1. Powiązanie celów program z dokumentami na poziomie kraju

<p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p>	<p>Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski, poszczególnych obywateli i rodzin.</p> <p>1) Obszar strategiczny - II. Konkurencyjna gospodarka.</p> <ul style="list-style-type: none"> • II.4. Rozwój kapitału ludzkiego. • II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej. • II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego. <p>2) Obszar strategiczny - III. Spójność społeczna i terytorialna.</p> <ul style="list-style-type: none"> • III.1. Integracja społeczna. • III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. • III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych • III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. • III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich.
--	--

<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</p>	<p>Głównym celem jest efektywne wykorzystanie przez regiony specyficznych terytorialnie potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności terytorialnej w horyzoncie długookresowym.</p> <p>1). Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów. 2). Cel 2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych. 3). Cel 3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.</p>
<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Tworzenie estetycznej i uporządkowanej przestrzeni zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, respektującej zróżnicowane kulturowo i historycznie tradycje architektoniczne oraz w możliwie jak największym stopniu zachowującej walory naturalnego krajobrazu przyrodniczego.</p> <p>1). Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialnej, równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich. 2). Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p>
<p>Umowa Partnerstwa</p>	<p>Głównym celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz poprawa efektywności administracji publicznej.</p> <p>1). Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW), finansowego, doradczego i szkoleniowego. 2). Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. 3). Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. 4). Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.</p>

	5). Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
Narodowy Plan Rewitalizacji	Głównym celem jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Głównym celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. 1). Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Głównym celem jest wspieranie procesów i inicjatyw, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. 1). Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.	Głównym celem jest pogodzenie wzrostu gospodarczego (zwłaszcza w obszarze energetyki) z dbałością o środowisko. 1). Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska. 2). Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. 3). Cel 3. Poprawa stanu środowiska.

Źródło: opracowanie własne

2. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie regionu/województwa

Tabela 2. Powiązanie dokumentów program z dokumentami na poziomie region/województwa

<p>Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020</p>	<p>Główny celem jest koordynacja wspólnych przedsięwzięć dotyczących dużego terytorium i ukierunkowanych na wykorzystanie korzyści ze zintegrowanego i wielosektorowego podejścia do wspólnych działań strategicznych oraz na rzecz inteligentnego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</p> <p>1). Cel 2. Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych.</p> <p>2). Cel 3. Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu.</p>
<p>Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020</p>	<p>Głównym celem jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej Małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim.</p> <p>1). Obszar 1. Gospodarka wiedzy i aktywności.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia (poprawa jakości i efektywności usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia). • 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości (wzmacnianie potencjału oraz rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu). <p>2). Obszar 2. Dziedzictwo i przemysły czasu wolnego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej (kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia). • 2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego (turystyka aktywna, rekreacyjna oraz turystyka na terenach wiejskich). • 2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego (aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych). <p>4). Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych (poprawa standardu świadczenia oraz dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie

lokalnej infrastruktury społecznej, o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym, zdrowotnym, w szczególności na obszarach o najniższej dostępności do usług publicznych).

- 5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich (aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich).

- 5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym (rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozumiana jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego).

5). Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.

- 6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski (rozwijanie systemu gospodarki odpadami, Ochrona zasobów wodnych, Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego).

- 6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego integrująca polityka społeczna (wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie).

6). Obszar 7. Zarządzanie rozwojem województwa.

7.1 Sprawny system zarządzania strategicznego Województwem (na poziomie lokalnym motywowanie samorządów lokalnych w kierunku zachowania spójności strategii, programów i planów lokalnych ze strategicznymi dokumentami na poziomie regionalnym).

7.2 Kształtowanie i rozwój aktywności obywatelskiej oraz wzmacnianie kapitału społecznego (kształtowanie i wzmacnianie tożsamości regionalnej, w tym wartości rodzinnych, partnerskie współdziałanie z mediami lokalnymi i regionalnymi).

7.4 Budowa i promocja marki Małopolska na arenie krajowej oraz międzynarodowej (sprawny i skuteczny marketing regionalny w wymiarze krajowym i zagranicznym oparty na jednolicie zidentyfikowanej marce Małopolska).

Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020 dla Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020	<p>Głównym celem jest wspieranie polityki rozwoju poszczególnych Subregionów z ukierunkowaniem na wykorzystanie wewnętrznego potencjału i zasobów terytorialnych, co jest szczególnie istotne Małopolsce, która należy do grupy województw o jednym z najwyższych poziomów wewnątrzregionalnych dysproporcji.</p> <p>1). Obszar tematyczny 2. Rozwój potencjału gospodarczego subregionu tarnowskiego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.1. Poprawa warunków dla rozwoju gospodarczego Subregionu (strefy aktywności gospodarczej, rozwój oferty inwestycyjnej). • 2.2. Poprawa warunków dla rozwoju przemysłów czasu wolnego w subregionie (zachowanie i udostępnienie obiektów dziedzictwa kulturowego, organizacja imprez kulturalnych, turystyka kulturowa oraz aktywna i rekreacyjna). • 2.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska o zasięgu ponadlokalnym (odnawialne źródła energii, gospodarka odpadami, ochrona powietrza). • 2.5. Rozwój systemów zarządzania z wykorzystaniem technologii teleinformatycznych o zasięgu ponadlokalnym, udostępniających e-usługi publiczne / mobilne usługi dla ludności.
--	---

Źródło: opracowanie własne

3. Powiązanie celów programu z dokumentami na poziomie powiatu i gminy

Tabela 3. Powiązanie celów program z dokumentami na poziomie powiatu i gminy

Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2014 – 2020	<p>1). Pole strategiczne 1 – Przestrzeń, infrastruktura i środowisko (celem głównym jest ciągłe podnoszenie jakości bazy infrastrukturalnej oraz wdrażanie nowych technologii w infrastrukturze dla zwiększenia spójności terytorialnej oraz konkurencyjności regionu, bezpieczeństwa oraz wykorzystania potencjału endogenicznego powiatu).</p> <ul style="list-style-type: none"> • pole operacyjne 1.1 – Gospodarka niskoemisyjna oraz produkcja i dystrybucja energii odnawialnej. • pole operacyjne 1.5 – Atrakcyjna infrastruktura turystyczno-rekreacyjna. • pole operacyjne 1.6 – Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.
---	--

<p>Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2014 - 2020 c.d.</p>	<p>2). Pole strategiczne 2 – Kapitał Ludzki (celem głównym jest zapewnienie warunków do harmonijnego i wszechstronnego rozwoju mieszkańców).</p> <ul style="list-style-type: none"> • pole operacyjne 2.2 – Uelastycznienie zasobów rynku pracy. • pole operacyjne 2.4 – Rozwój kultury oraz zagospodarowanie czasu wolnego. <p>3). Pole strategiczne 3 – Przedsiębiorczość i kooperacja (celem głównym jest budowanie silnych struktur współpracy między podmiotami należącymi do wszystkich sektorów oraz wzrost kompetencji instytucji samorządu powiatowego).</p> <ul style="list-style-type: none"> • pole operacyjne 3.1 – Kreatywna przedsiębiorczość i współpraca międzysektorowa.
<p>Strategia Rozwoju Gminy Drwinia do roku 2024</p>	<p>Główne cele gminy to zaspokojenie potrzeb mieszkańców i podniesienie poziomu ich życia. Nie mniej ważne jest przyciągnięcie inwestorów poprzez stworzenie im korzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Decydujące są również działania związane z planowaniem przestrzennym a także rozwojem infrastrukturalnym.</p> <p>1) Cel strategiczny 1 – podwyższenie standardu i jakości życia mieszkańców gminy Drwinia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa sytuacji materialnej mieszkańców; • zapewnienie opieki i integracji społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych; • poprawa dostępności kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym; • uatrakcyjnienie oferty kulturalnej oraz sportowej; • poprawa warunków bezpieczeństwa mieszkańców; • stworzenie warunków mieszkaniowych dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji; • poprawa dostępności do specjalistycznych usług medycznych oraz rehabilitacyjnych. <p>2) Cel strategiczny 2 - rozwój infrastruktury gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój gospodarki wodno-ściekowej; • poprawa stanu sieci energetycznej; • poprawa dostępności komunikacyjnej w Gminie; • rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej;

<p>Strategia Rozwoju Gminy Drwinia do roku 2024 c.d.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa zabezpieczeń przeciwpowodziowych oraz sprawności jednostek OSP <p>3) Cel strategiczny 3 – zrównoważony ład przestrzenny:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój obszaru inwestycyjnego na terenie gminy; • poprawa atrakcyjności i funkcjonalności poszczególnych miejscowości leżących na terenie gminy; <p>4) Cel strategiczny 4 – zachowanie i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa stanu technicznego zabytków; • stworzenie i wypromowanie lokalnego produktu oraz większa wykorzystanie potencjału przyrodniczego. <p>5) Cel strategiczny 5 – poprawa stanu środowiska naturalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachowanie i udostępnienie elementów środowiska naturalnego – rewitalizacja starorzeczy; • uporządkowanie i racjonalizacja gospodarki odpadami; • pozyskiwanie i wykorzystanie energii odnawialnej. <p>6) Cel strategiczny 6 – rozwój kapitału ludzkiego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych; • poprawa poziomu wykształcenia i kwalifikacji oraz dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy; • wzrost aktywności społecznej. <p>7) Cel strategiczny 7 – wzrost znaczenia gospodarczego gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój i wzrost konkurencyjności sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw; • poprawa dostępności do terenów inwestycyjnych; • wzrost atrakcyjności turystycznej gminy oraz związany z tym rozwój branży turystycznej; • wykreowanie marki gminy.
<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego</p>	<p>Celem studium jest wyznaczenie kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Drwinia. Wynikają one z rozpoznania i diagnozy aktualnej sytuacji gminy oraz uwarunkowań i problemów związanych z jej rozwojem. Opisano w nim kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy odnoszące się do problematyki ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, rozwój infrastruktury technicznej oraz komunikacji. Dokument</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • budowa i modernizacja chodników oraz przystosowanie dla osób niepełnosprawnych; • budowa ścieżek rowerowych; • rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej. W szczególności należy zwrócić uwagę na ochronę ujęć wody przed zanieczyszczeniami oraz właściwe parametry sieci wodociągowej; • budowa systemu kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej; • rozbudowa oraz modernizacja istniejącej sieci elektroenergetycznej; • zalecono przechodzenie na bardziej ekologiczne źródła ciepła. <p>7. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.</p> <p>8. Wyznaczenie obszarów, na których planowane są inwestycje celu publicznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycje lokalne; • inwestycje o charakterze ponadlokalnym. <p>9. Ochrona obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi.</p> <p>10. Rekultywacja terenów eksploatacyjnych.</p>
<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Drwinia do roku 2020</p>	<p>Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Drwinia jest dokumentem opisującym kierunki działań zmierzających do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego. Wdrożenie tego planu wpłynie na redukcję gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych i efektywności energetycznej. Znacząco też poprawi jakość powietrza i życia mieszkańców gminy oraz stan środowiska naturalnego. Dokument przedstawia raport ze stanu obecnego, identyfikuje obszary problemowe, którymi są: transport, zużycie energii elektrycznej paliw opalowych; przedstawia diagnozę emisji CO₂. Wskazuje też działania naprawcze. Sformułowane zostały trzy podstawowe cele strategiczne (kierunkowe i długofalowe):</p> <p>1. Drwinia gminą o wysokiej redukcji emisji gazów cieplarnianych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • termomodernizacja budynków użyteczności publicznej; • termomodernizacja budynków mieszkalnych; • propagowanie pasywnego budownictwa; • edukacja i promocja w zakresie ecodrivingu. <p>2. Drwinia gminą racjonalnego wykorzystania energii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwentaryzacja oświetlenia ulicznego;

<p>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Drwinia do roku 2020 c.d.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja oświetlenia ulicznego; • wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do wytworzenia energii elektrycznej. <p>3. Drwinia gminą odnawialnych źródeł energii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • montaż instalacji odnawialnych źródeł energii na obiektach użyteczności publicznej; • edukacja z zakresu wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii. <p>Dokument zaleca również szereg dodatkowych działań. Są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planowanie przestrzenne zorientowane na gospodarkę niskoemisyjną; • promocja działań zorientowanych na redukcję emisji zanieczyszczeń; • zielone zamówienia publiczne; • wybór przewoźnika transportu gminnego, którego tabor wyposażony jest w ekologiczne jednostki napędowe; • kampanie edukacyjno-informacyjne z zakresu zrównoważonego zużycia energii i ekologii w sektorze transportu. <p>Działania skierowane głównie do mieszkańców to:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ecodriving; • rozwój rozproszonych źródeł energii – kolektory słoneczne; • rozwój rozproszonych źródeł energii – mikroinstalacje; • ograniczanie niskiej emisji z budynków mieszkalnych; • termomodernizacja budynków mieszkalnych; • rozwój budownictwa pasywnego i energooszczędnego. <p>Działania skierowane do gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowa na terenie gminy infrastruktury związanej z rozprowadzaniem zasilania dla nowo wybudowanych punktów świetlnych; • budowa infrastruktury oświetleniowej przy drogach na terenie całej gminy; • budowa biogazowni rolniczej; • wymiana energochłonnego oświetlenia w obiektach publicznych. <p>Działania skierowane do przedsiębiorców:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój rozproszonych źródeł energii – małe instalacje.
<p>Program Uporządkowania</p>	<p>Dokument zawiera analizę stanu istniejącego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, a także koncepcję uporządkowania gospodarki ściekowej na terenie gminy Drwinia. Szczegółowo charakteryzuje proponowane rozwiązania dla gospodarki ściekowej. Jest to szczególnie</p>

<p>Gospodarki Ściekowej dla Gminy Drwinia</p> <p>Program Uporządkowania Gospodarki Ściekowej dla Gminy Drwinia</p> <p>c.d.</p>	<p>ważny problem z jakim boryka się gmina, gdyż na jej terenie nie istnieje obecnie zbiorcza sieć kanalizacyjna. Jest to sytuacja bardzo niekorzystna między innymi ze względu na stan środowiska naturalnego, który ulega ciągłej erozji.</p> <p>Działania mające na celu poprawę tej sytuacji podzielono na etapy:</p> <p>1. Sieć kanalizacyjna tłoczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etap pierwszy – budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa oczyszczalni ścieków w Dziewinie; • etap drugi – budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz budowa oczyszczalni ścieków w Niedarach. <p>Zalecono dodatkowe działania:</p> <p>1. Budowa oczyszczalni przydomowych – wskazano na to rozwiązanie jako korzystne ze względu na znaczne rozproszenie zabudowy na terenach nie objętych koncepcją sieci zbiorczej.</p> <p>2. Budowa zbiorników bezodpływowych – rozwiązanie proponowane dla gospodarstw, dla których ze względu na lokalizację nie ma możliwości technicznych zaprojektowania oczyszczalni przydomowych.</p>
<p>Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Oraz Przeciwdziałania Narkomanii</p>	<p>Celem programu jest zminimalizowanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu i środków odurzających, ochrona mieszkańców, a zwłaszcza dzieci i młodzieży przed ich używaniem, a także podniesienie świadomości społecznej oraz budowanie wsparcia dla działań na rzecz zdrowia publicznego. Działania zawarte w programie zostały podzielone na 5 priorytetowych działań:</p> <p>1. Zwiększenie dostępności, pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem.</p> <p>2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe oraz inne uzależnienia pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.</p> <p>3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży.</p> <p>4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii.</p>

	5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów prawnych.
<p>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pomocy Społecznej na lata 2013-2020</p>	<p>Planuje się wdrażanie działań ujętych w programie poprzez następujące cele:</p> <p>1). Pomoc na rzecz rodzin i osób dotkniętych problemem ubóstwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Profesjonalizacja działalności systemu pomocy społecznej w zapobieganiu ubóstwu i łagodzeniu jego skutków. • Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> - Umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki i możliwości, - Zapobieganie powstawaniu takich sytuacji, - Zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka, - Doprowadzanie w miarę możliwości do usamodzielniania się osób i rodzin dysfunkcyjnych oraz ich integracji ze środowiskiem lokalnym, - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. <p>2. Pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych problemem bezrobocia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Wspieranie osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie skutków bezrobocia. • Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> - Usamodzielnianie bezrobotnych poprzez ułatwienie im podjęcia zatrudnienia, - Stwarzanie warunków do zdobycia doświadczeń zawodowych przez bezrobotnych absolwentów szkół, - Aktywizacja bezrobotnych zmierzająca do polepszenia pozycji na rynku pracy, - Ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia, w tym szczególnie bezrobocia długotrwałego. <p>3. Pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem niepełnosprawności i starości.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Ułatwienie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób niepełnosprawnych i starszych. Stworzenie warunków do uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności. • Cele operacyjne:

<p>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pomocy Społecznej na lata 2013-2020 c.d.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym. - Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych, - Poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy, - Przeciwdziałanie izolacji społecznej niepełnosprawnych dzieci, - Likwidacja barier architektonicznych, - Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym i starszym, - Zwiększenie aktywizacji życiowej i społecznej osób niepełnosprawnych i starszych poprzez rozszerzenie uczestnictwa w życiu społecznym. <p>4. Pomoc na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Kompleksowa opieka nad rodziną i dzieckiem. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodzinne. • Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> - Wdrożenie kompleksowego systemu pomocy rodzinie, uwzględniającego działania środowiskowe i instytucjonalne (poczynając od wsparcia dla rodziny poprzez działania opiekuńcze), - Pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych poprzez działania edukacyjne i wspierające, aby lepiej radziły sobie z trudną sytuacją rodzinną, ograniczając działania nastawione na izolację fizyczną i psychiczną dziecka od środowiska rodzinnego. - Stworzenie systemu wsparcia usamodzielniających się wychowanków opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze. <p>5. Pomoc na rzecz ofiar przemocy w rodzinie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel strategiczny: Stworzenie kompleksowego systemu pomocy prawnej, psychologicznej i socjalnej dla osób dotkniętych przemocą domową. • Cele operacyjne: <ul style="list-style-type: none"> - Zintegrowanie działań wszystkich instytucji i organizacji działających na terenie gminy Drwinia w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. - Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej ofiarom przemocy w rodzinie, - Pomoc dzieciom- jako szczególnej grupie ofiar przemocy domowej, - Zwiększenie świadomości społecznej do pomagania ofiarom przemocy domowej poprzez prowadzenie kampanii edukacyjnych.
---	--

6. Rozwiązywanie problemów uzależnień.

- Cel strategiczny: efektywne rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.
- Cele operacyjne:
  - Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień,
  - Zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują,
  - Doskonalenie metod i zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami,
  - Zwiększenie dostępności i skuteczności terapii dla uzależnionych i ich rodzin,
  - Zapobieganie skutkom nadużywania przez dzieci i młodzież alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz minimalizowanie skali tego zjawiska.

Źródło: opracowanie własne

III. Pogłębiona diagnoza obszarów rewitalizacji w przestrzeni Gminy Drwinia

Podczas przygotowania programu dokonano wnikliwej diagnozy obszarów kwalifikujących się do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji. Identyfikacja obszarów zdegradowanych została oparta na możliwych do weryfikacji kryteriach, które w dłuższej perspektywie pozwolą na monitorowanie postępu procesu rewitalizacji. Dane pozwalające zdiagnozować obszary problemowe w gminie pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Gminy w Drwinia (ewidencje ludności, podmiotów gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Policji i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Uzyskanie tych danych ilościowych, a następnie ich analiza pozwoliła na wyodrębnienie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów, które w dalszym etapie prac powinny stać się przedmiotem dogłębnej analizy w oparciu o inne niż statystyczne metody (np. opisowe). W ramach przeprowadzonych badań wzięto również pod uwagę inicjatywy mieszkańców.

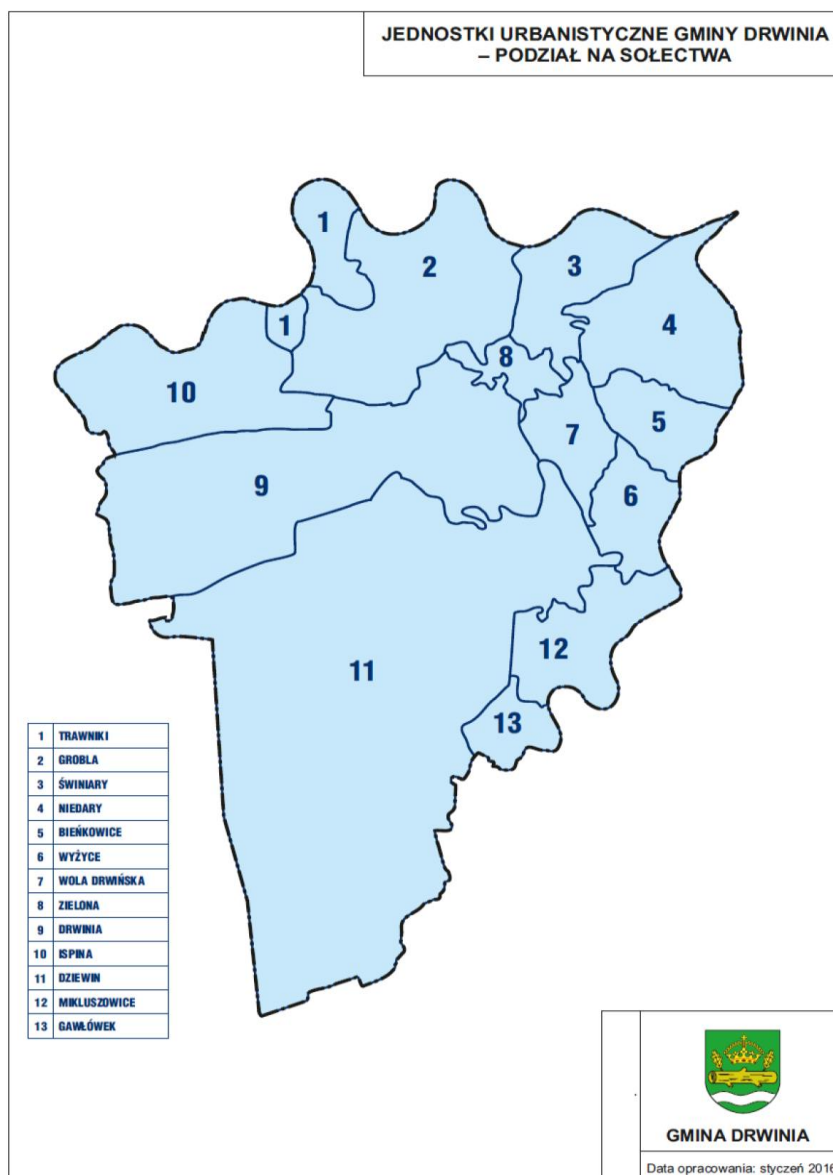
1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Analiza zjawisk kryzysowych została dokładnie przedstawiona i opisana w dokumencie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy Drwinia”, który stanowi załącznik do niniejszego dokumentu. Diagnozę przeprowadzono w sferze: funkcjonalno-przestrzennej, technicznej, społecznej, gospodarczej oraz środowiskowej, przy uwzględnieniu podziału na jednostki urbanistyczne jakimi w tym wypadku są sołectwa. W celu jaśniejszego zobrazowania problemów zaistniałych w gminie

posłużono się planszami graficznymi. Otrzymane wskaźniki w poszczególnych jednostkach urbanistycznych (Ryc.1) zestawiono w tabelę podsumowującą każdą ze sfer. W większości badanych mierników otrzymana wartość dodatnia świadczyła o sytuacji gorszej niż średnia w gminie, jednak w niektórych przyjętych wskaźnikach wartość dodatnia świadczyła o sytuacji lepszej niż średnia, zatem w tych przypadkach za odchylenie od normy uznawane były wartości poniżej średniej. Każdy z analizowanych wskaźników, w którym występowały nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym. W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer. Następnie dokonano klasyfikacji mierników świadczących o odchyleniach od normy, polegającej na nadaniu punktacji w skali od „1” do „4”, gdzie punkt „1” – „poniżej normy” – nadano jednostkom o niewielkich anomaliach, zaś punkt „4” – „najgorszy” – został przyznany jednostkom, w których odchylenia od normy są bardzo duże. Dla wartości świadczących o lepszej sytuacji niż średnia dla gminy przyjęto wartość „0”. Otrzymałą punktację podsumowano i podzielono przez ilość analizowanych mierników dzięki czemu uzyskano średnią arytmetyczną.

Analiza przeprowadzona w wyżej wymienionych sferach pozwoliła wyszczególnić miejsca charakteryzujące się największą koncentracją problemów, a tym samym pozwoliła określić zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych. Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach bądź wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru. Taka szeroka ocena i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliła na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Rycina 1. Jednostki urbanistyczne Gminy Drwinia – podział na sołectwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Drwinii

2. Analiza wskaźnikowa w podziale na poszczególne sfery

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w dokumencie „Delimitacja obszarów zdegradowanych w przestrzeni gminy Drwinia” wskazała na obszary gminy, które najbardziej narażone są na degradację w ujęciu społecznym, funkcjonalno-przestrzennym, technicznym, środowiskowym i gospodarczym.

Analizie poddano poniższe wskaźniki:

Sfera społeczna:

- Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym;
- Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym;
- Udział osób długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogółu bezrobotnych;

- Ogólna liczba przestępstw i wykroczeń na każde 100 osób;
- Odsetek dzieci do lat 17 korzystających z zasiłku rodzinnego;
- Odsetek gospodarstw otrzymujących zasiłki okresowe;
- Odsetek gospodarstw otrzymujących zasiłki stałe;
- Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem;
- Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych 2014;
- Dostępność do publicznej infrastruktury sportu/rekreacji/świetlic/bibliotek;
- Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna:

- Odsetek gruntów leśnych i zadrzewień w ogólnej powierzchni;
- Odsetek gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni;
- Odsetek dróg w ogólnej powierzchni;
- Odsetek dróg wymagających remontu w ogólnej długości dróg;
- Odsetek dróg żwirowo-gruntowych w ogólnej długości dróg;
- Odsetek gruntów w posiadaniu gminy w ogólnej powierzchni;
- Liczba mieszkańców przypadająca na jedno gospodarstwo;
- Dostępność do przedszkoli, szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych;
- Dostępność do podstawowych usług;

Sfera techniczna:

- Odsetek przyłączy wodociągowych w stosunku do ilości gospodarstw;
- Odsetek ogółu ludności korzystającej z instalacji gazowej;
- Odsetek budowli publicznych wskazujących nieodpowiedni stan techniczny;

Sfera środowiskowa:

- Odsetek przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków;
- Procentowy udział zasobników sanitarnych nie posiadających odpływu;
- Bilans wytwarzanych ścieków;
- Odsetek odebranych i unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych;

Sfera gospodarcza:

- Odsetek osób niepracujących (emeryci, renciści) w ludności ogółem;
- Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na każde 1000 osób;

Przeprowadzona analiza pozwoliła na zidentyfikowanie i wyznaczenie obszaru zdegradowanego, w którego skład wchodzi następujące jednostki urbanistyczne:

OBSZAR	NAZWA	NR JEDNOSTKI URBANISTYCZNEJ
Obszar nr 1	Niedary	jednostka urbanistyczna o numerze 4
Obszar nr 2	Bieńkowice	jednostka urbanistyczna o numerze 5
Obszar nr 3	Zielona	jednostka urbanistyczna o numerze 8
Obszar nr 4	Ispina	jednostka urbanistyczna o numerze 10
Obszar nr 5	Drwinia	jednostka urbanistyczna o numerze 9
Obszar nr 6	Mikuszowice	jednostka urbanistyczna o numerze 12
Obszar nr 7	Wola Drwińska	jednostka urbanistyczna o numerze 7

3. Metodologia wyboru obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji – „**obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk [...], na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**”¹. Należy podkreślić, że Ustawa o rewitalizacji nie definiuje jednoznacznie „szczególnej koncentracji”. Jednakże Ustawodawca w art. 10 pkt. 2 Ustawy zawarł zapis, iż: „obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy”².

Mając na uwadze definicję obszaru rewitalizacji, przewiduje się wykluczenie danego obszaru z procesu rewitalizacji (ze względu na brak szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego lub brak przewidywanych działań rewitalizacyjnych) i zastąpienie go innym obszarem o ile:

- spełnia on kryteria obszaru zdegradowanego;
- ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego;
- przewidziane na nim są działania rewitalizacyjne;
- jego włączenie nie spowoduje przekroczenia progu 30% mieszkańców gminy i 20% powierzchni gminy w obszarze rewitalizacji.

Powyższe założenia były głównym kryterium podczas wyznaczania obszaru rewitalizacji. Przy wyborze obszaru rewitalizacji pod uwagę przyjęto także dodatkowe wyznaczniki, tj.:

- „Obszary posiadające pierwszeństwo interwencyjne”, w których na podstawie ich przyszłego strukturalnego znaczenia dla gminy i/lub stwierdzonego zagrożenia należy skoncentrować działania odnowy obszarów wiejskich. Rozumie się tutaj interwencje inwestycyjne, jak i poza infrastrukturalne.
- „Skonsolidowane obszary”, czyli obszary, które po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych są w stanie samodzielnie funkcjonować i odpowiadać na zdiagnozowane problemy społeczne.
- „Obszary wiejskie bez priorytetu wsparcia”, w których na skutek braku perspektyw rozwoju np. poprzez małą gęstość zaludnienia lub znaczne pokrycie lasami nie należy obecnie stosować żadnych stabilizujących środków publicznych.

Specyfika pracy w mniejszych gminach sprawia, iż przy określaniu obszaru rewitalizacji najistotniejszym czynnikiem są indywidualne opinie mieszkańców. W procesie tworzenia dokumentu najistotniejsze dla wspólnoty samorządowej było uwzględnienie wewnętrznej różnorodności obszarów wiejskich, bowiem specyfika problemów jest inna w przysiółku obejmującym kilka domów, inna w centrum dużej wsi, a jeszcze inna w mieście. Różnice w wielkości i gęstości zaludnienia jednostek urbanistycznych są

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. 2015 poz. 1777

² Ibidem.

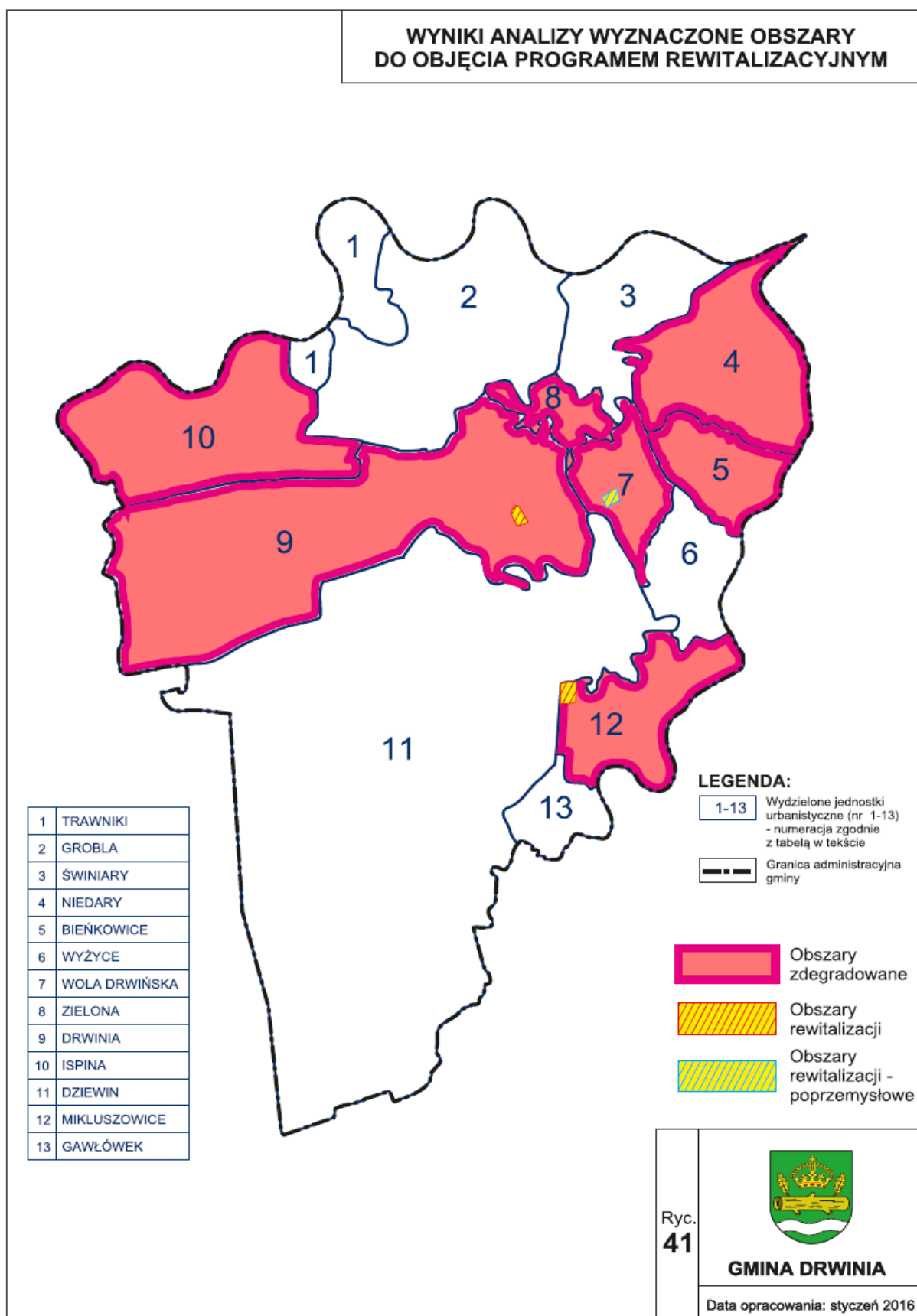

niezmiernie ważne, gdyż, szczególnie na terenach wiejskich, gęstość zamieszkania zupełnie zmienia relacje społeczne i dlatego przy wyznaczaniu obszaru rewitalizacji kluczowe znaczenie miały opinie wyrażone przez mieszkańców.

Do objęcia kompleksowym programem rewitalizacyjnym, jako obszar rewitalizacyjny (Ryc.2) wybrano podobszary, które stanowią tereny z wieloma problemami, szczególnie społecznymi i przestrzennymi, takimi jak: bezrobocie, ubóstwo i nie zadawalająca jakość przestrzeni. Analiza danych zastanych (desk research), która opierała się na analizie informacji i wskaźników w aspektach społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym i technicznym, jako czynników obrazujących jakość życia na terenie jednostek urbanistycznych stanowiła punkt odniesienia do badań jakościowych. Wybór obszaru rewitalizacji podyktowany został zdiagnozowanymi opiniami mieszkańców. To właśnie mieszkańcy, podczas konsultacji społecznych wskazywali koncentrację i charakterystykę problemów oraz miejsca, które wymagają interwencji i powinny znajdować się w obrębie obszaru rewitalizacji (najważniejsze problemy znalazły się w opisie każdego z obszarów rewitalizacji). Ponadto do objęcia kompleksowym programem rewitalizacyjnym, jako obszar rewitalizacyjny wytypowano podobszary, które po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych są w stanie samodzielnie funkcjonować i odpowiadać na zdiagnozowane problemy społeczne. Wybór powyższych metod i technik badawczych podyktowany został specyfiką problematyki rewitalizacji, a jednocześnie pozwalał na skuteczne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 8,25 ha, co stanowi 0,08% obszaru gminy. Obszar ten zamieszkuje łącznie 53 osoby, co stanowi 0,81% ogólnej liczby mieszkańców.

Rycina 2. Wyznaczony obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Drwinia

4. Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, przystępując do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, należy wykonać pogłębioną analizę problemów (zjawisk kryzysowych) i potencjałów poszczególnych obszarów rewitalizacji. W niniejszym rozdziale przedstawiono wnioski z przeprowadzonych analiz, wraz z określeniem źródeł uzyskanych informacji.

Przeprowadzone analizy opierające się o proces partycypacji społecznej (warsztaty z mieszkańcami, zogniskowanych wywiady grupowe oraz ankiety) oraz eksperckie analizy umożliwiły zebranie materiału dotyczącego podobszarów rewitalizacji i sporządzenie analizy problemów stanowiących wyzwania i potencjałów, które mogą stanowić istotny zasób dla rozwiązywania/minimalizowania zaistniałych problemów społecznych.

Kolejnym etapem pogłębionej analizy było dokonanie hierarchizacji zidentyfikowanych problemów. Na podstawie wyników prowadzonych wywiadów nadano wagi poszczególnym problemom, co pozwoliło określić kluczowe problemy obszaru rewitalizacji, a w przyszłości pozwoli zwrócić szczególną uwagę na te problemy, które w odczuciu lokalnej społeczności wymagają podjęcia najpilniejszych interwencji, ale tym samym dają największą szansę na dokonanie realnej zmiany.

Szczegółowa analiza potwierdziła trafność wytyczenia obszaru rewitalizacji. Respondenci zgodzili się, iż zdiagnozowane obszary kryzysowe i obszar rewitalizacji mają istotne znaczenie dla gminy Drwinia, a równocześnie są obszarami, które koncentrują w sobie negatywne zjawiska społeczne i gospodarcze.

4.1 Podobszar nr 1 – Drwinia

Podobszar nr 1 – Drwinia – zamieszkiwany jest obecnie przez **20** osób (stan na koniec 2016r.). Stanowi to 0,3% ogółu ludności gminy oraz 37,7% ludności obszaru rewitalizacji. Podobny jest także udział podobszaru w powierzchni. Wynosi on **2,06 ha**, co w przypadku ogółu gminy stanowi 0,19%, a dla obszaru rewitalizacji 25,0%.

Rycina 3. Podobszar nr 1 – Drwinia

Źródło: opracowanie własne

Dzięki przeprowadzonym spotkaniom konsultacyjnym w ramach pogłębionej diagnozy dla podobszaru Drwinia, połączonej z analizą wypowiedzi mieszkańców podobszaru oraz w zestawieniu z przeprowadzoną delimitacją obszarów zdegradowanych gminy Drwinia w ujęciu społecznym, funkcjonalno-przestrzennym, technicznym, środowiskowym i gospodarczym, ustalono i wskazano największe deficyty i potencjały wytypowanego podobszaru nr 1 – Drwinia:

Tabela 4. Deficyty i potencjały podobszaru nr 1 – Drwinia

DEFICYTY	ŹRÓDŁO		POTENCJAŁY	ŹRÓDŁO	
	AD	KS		AD	KS
ZJAWISKA SPOŁECZNE					
1. Bardzo wysoki udział bezrobotnych kobiet w całym sołectwie jak i podobszarze	X		1. Dobre relacje/więzi społeczne mierzone wysoką liczbą stowarzyszeń i organizacji na podobszarze	X	
2. Wysoki udział osób bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych w całym sołectwie jak i podobszarze	X		2. Na podobszarze występuje dobra dostępność do infrastruktury publicznej sportu, rekreacji, świetlic, bibliotek	X	
3. Wysoka liczba przestępstw i wykroczeń na podobszarze rewitalizacji	X		3. Usytuowanie instytucji administracji publicznej w miejscowości		X
4. Wysoki udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na podobszarze jak i całym sołectwie	X		4. Duży potencjał turystyczny – bliskość Puszczy Niepolomickiej		X

5. Wysoka liczba dzieci do lat 17 korzystających z zasiłku rodzinnego	X		5. Istnienie przestrzeni publicznej do spotkań w centrum miejscowości		X
6. Niska aktywność społeczna na podobszarze mierzona frekwencją w wyborach	X				
7. Niemożność podjęcia pracy poprzez brak żłobków na terenie rewitalizacji jak i całej gminy		X			
8. Brak oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży młodzieży		X			
9. Niska oferta wydarzeń społecznych		X			
10. Brak oferty spędzania czasu wolnego dla osób wykluczonych oraz seniorów		X			
ZJAWISKA W POZOSTAŁYCH SFERACH					
1. Odsetek odebranych i unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych na wysokim poziomie	X		1. Wysoki na tle gminy i całego sołectwa poziom przedsiębiorczości	X	
2. Wysoki bilans wytwarzanych ścieków	X		2. Zadowalający stan infrastruktury drogowej i pieszej na podobszarze	X	
3. Na podobszarze występuje niski odsetek osób w wieku poprodukcyjnym	X		3. Dostępność do podstawowych usług w podobszarze na zadowalającym poziomie	X	
4. Brak zbiorczej kanalizacji sanitarnej	X		4. Zadowalająca dostępność do szkół podstawowych i szkół gimnazjalnych	X	
5. Brak instytucji opieki dla dzieci do lat 3, dzięki którym młode mamy mogłyby powrócić do pracy		X	5. Obiekty infrastruktury publicznej w dobrym stanie technicznym	X	
6. Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna i sportowo-rekreacyjna		X	6. Istniejący Zespół Szkół na terenie podobszaru		X
7. Brak spójnej oferty turystycznej		X	7. Istnienie przestrzeni publicznej skoncentrowanej w centrum miejscowości		X

Źródło: AD – analiza danych, KS – konsultacje społeczne

Podobszar nr 1 został wyznaczony w ścisłym centrum miejscowości, dlatego jest to szczególnie ważne miejsce pod kątem lokalnego rozwoju. Teren rewitalizowany obejmuje centrum miejscowości wraz z obszarem wokół Zespołu Szkół. Są to najbardziej istotne tereny z punktu widzenia gospodarczego i społecznego życia mieszkańców. Poza tym, jest to obszar, który stanowi wizytówkę miejscowości i świadczy o jej atrakcyjności również dla przyjezdnych i turystów.

Jednym z problemów zdiagnozowanych na podobszarze rewitalizacji Drwinia jest bezrobocie. Wśród wszystkich osób bezrobotnych w gminie Drwinia, aż 31% mieszka właśnie w sołectwie Drwinia. Istnienie bezrobocia w podobszarze potwierdzają także ankietowani mieszkańcy (53% wskazań na występowanie tego problemu). Wśród grup osób zagrożonych bezrobociem, eksperci w trakcie wywiadów pogłębionych, wskazywali głównie ludzi młodych, w tym młode małżeństwa z dziećmi oraz osoby w wieku 50+. Przyczyn bezrobocia wśród mieszkańców podobszaru upatruje się kilka: w niewielkim rynku pracy w gminie (większość firm to małe lub mikro przedsiębiorstwa), niedopasowaniu kompetencji do potrzeb rynku pracy lub braku odpowiedniej infrastruktury opiekuńczej dla dzieci do lat 3. Jest to problem często zgłaszany, gdyż na podobszarze rewitalizacji ani w całej gminie Drwinia nie funkcjonuje żłobek, ani żadna instytucja opiekuńczo-edukacyjna dla dzieci w wieku do lat 3.

Kolejnym problemem, jaki zdiagnozowano w podobszarze rewitalizacji Drwinia jest ubóstwo. 25% osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa mieszka w Drwinii, a 61% ankietowanych przyznaje, że problem ten dotyczy podobszaru rewitalizacji Drwinia. Przyczyny problemu ubóstwa są mocno powiązane z innymi problemami społecznymi, takimi jak wspomniane wcześniej bezrobocie czy nadużywanie alkoholu. Kumulacja problemów społecznych w jednej rodzinie znacznie utrudnia reintegrację społeczną czy zawodową. Co więcej bierność społeczna i zawodowa może być przekazywana kolejnym pokoleniom w rodzinach i prowadzić do przenoszenia się negatywnych wzorców.

W związku ze wskazanymi problemami występującymi na podobszarze nr 1 – Drwinia powinno się zwrócić uwagę na działania związane z aktywizacją społeczną mieszkańców. W tym celu konieczne jest zapewnienie dostępu do odpowiednich instytucji, które zajmują się pracą z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Dodatkowo niezbędne wydaje się podejmowanie działań związanych z rozwijaniem rynku pracy czy też pomoc w zakładaniu działalności gospodarczych.

W sposób oczywisty ciągle jeszcze niezaspokojone są podstawowe potrzeby mieszkańców całego sołectwa jak i podobszaru, takie jak: niewielki odsetek przyłączy kanalizacyjnych, wodociągowych, gazu oraz zła jakość niektórych dróg. Choć są to typowe problemy dotyczące tkanki technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej, przy bliższym poznaniu odczuć i opinii mieszkańców obszarów zdegradowanych, dotyczą one podstawowych elementów jakości życia, a co za tym idzie wkraczają w obszar społeczny. W związku z powyższym, zaspokojenie tych potrzeb jest dla mieszkańców terenu rewitalizacji równie ważne.

Wybór terytorium centralnie położonego w miejscowości Drwinia dla działań rewitalizacyjnych podyktowany został kilkoma czynnikami, wśród których należy wymienić aktualne funkcje jakie pełni

ten teren i zdiagnozowane potrzeby lokalne. Wyznaczony podobszar obejmuje swoim zasięgiem teren zespołu szkół, ponieważ rozbudowa tego obiektu w celu utworzenia instytucji opiekuńczo-edukacyjnej dla dzieci w wieku do lat 3 pozwoli rozwiązać jeden z najczęściej zgłaszanych problemów w gminie. Ponadto obszar ten był wielokrotnie wskazywany przez mieszkańców jako miejsce do rewitalizacji.

Tabela 5. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 1 – Drwinia

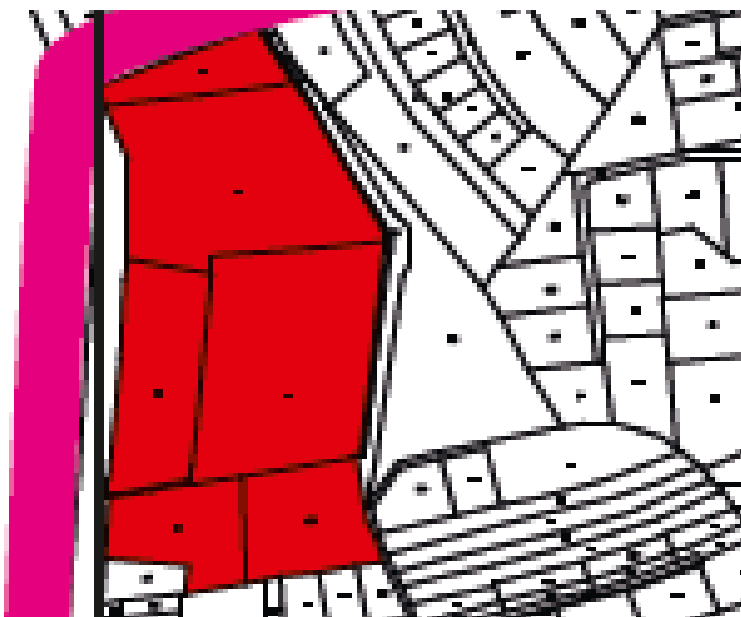
<p>ZASIĘG PRZESTRZENNY</p>	<p>Granicę podobszaru od południa i wschodu stanowi droga gminna działka nr 1400/2 oraz 1400/1, Następnie granica podobszaru przebiega na zachód wzdłuż drogi znajdującej się na działce nr 1364 oraz działka 1373/2 natomiast od północy granicę wyznacza pas drogowy drogi powiatowej znajdujący się na działkach nr 1123, 1376/3, 1376/5 oraz 1375/1. Podobszar o łącznej powierzchni 2,06 ha zamieszkuje 20 osób. Granice podobszaru rewitalizacji zostały określone na mapie w skali 1: 5000 stanowiącej załącznik do delimitacji.</p>
<p>CELE</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie jakości i efektywności kształcenia elementarnego oraz poprawa dostępności do infrastruktury edukacji szkolnej na terenie Gminy; 2. Wsparcie rodzin przy realizowaniu funkcji opiekuńczo wychowawczej; 3. Rozwój kultury w zakresie podniesienia standardu infrastruktury oraz polepszenia dostępności do oferowanych usług przy jednoczesnym poszanowaniu zasady równości szans; 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie dostępu do miejsc o funkcjach społeczno-kulturalnych; 5. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz wzrost liczby podmiotów gospodarczych.
<p>DZIAŁANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwinii w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi”; 2. Aktywni rodzice na rynku pracy; 3. Zaczynaj od nowa – postaw na aktywność; 4. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia; 5. Zaczynaj od nowa – postaw na aktywność II.

Źródło: opracowanie własne

4.2 Podobszar nr 2 – Mikłuszowice

Podobszar nr 2 – Mikłuszowice – zamieszkiwany jest obecnie przez **33** osoby (stan na koniec 2016r.). Stanowi to 0,5% ogółu ludności gminy oraz 62,3% ludności obszaru rewitalizacji. Podobny jest także udział podobszaru w powierzchni. Wynosi on **4,44 ha**, co w przypadku ogółu gminy stanowi 0,40%, a dla obszaru rewitalizacji 53,8%.

Rycina 4. Podobszar nr 2 – Mikłuszowice

Źródło: opracowanie własne

Dzięki przeprowadzonym spotkaniom konsultacyjnym w ramach pogłębionej diagnozy dla podobszaru Mikłuszowice, połączonej z analizą wypowiedzi mieszkańców podobszaru oraz w zestawieniu z przeprowadzoną delimitacją obszarów zdegradowanych gminy Drwinia w ujęciu społecznym, funkcjonalno-przestrzennym, technicznym, środowiskowym i gospodarczym, ustalono i wskazano największe deficyty i potencjały wytypowanego podobszaru nr 2 – Mikłuszowice:

Tabela 6. Deficyty i potencjały podobszaru nr 2 – Mikłuszowice

DEFICYTY	ŹRÓDŁO		POTENCJAŁY	ŹRÓDŁO	
	AD	KS		AD	KS
ZJAWISKA SPOŁECZNE					
1. Wysoki udział bezrobotnych kobiet na wytypowanym podobszarze	X		1. Niska liczba przestępstw i wykroczeń na terenie podobszaru	X	

2. Wysoki udział osób bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych na podobszarze	X		2. Niska liczba dzieci do lat 17 korzystających z zasiłku rodzinnego	X	
3. Na podobszarze występuje wysoki odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	X		3. Dobre relacje/więzi społeczne mierzone wysoką liczbą fundacji, stowarzyszeń i organizacji na terenie podobszaru	X	
4. Niska aktywność mieszkańców podobszaru mierzona frekwencją w wyborach	X		4. Dobra dostępność do infrastruktury publicznej sportu, rekreacji, świetlic, bibliotek	X	
5. Brak motywacji do podejmowania pracy zarobkowej i aktywności społecznej		X	5. Dostępność terenów i obiektów do zagospodarowania pod ofertę turystyczną		X
6. Brak oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży		X	6. Zadowalający poziom przedsiębiorczości mieszkańców		X
7. Niska oferta wydarzeń społecznych		X			
8. Brak oferty spędzania czasu wolnego dla osób wykluczonych oraz seniorów		X			
ZJAWISKA W POZOSTAŁYCH SFERACH					
1. Wysoki odsetek obiektów infrastruktury publicznej w złym stanie technicznym na podobszarze	X		1. Wysoki odsetek zadeklarowanych zbiorników bezodpływowych na podobszarze	X	
2. Brak infrastruktury kanalizacyjnej na terenie podobszaru jak i całego sołectwa	X		2. Dostępność do podstawowych usług na podobszarze na zadowalającym poziomie	X	
3. Na obszarze występuje wysoki odsetek odebranych i unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych	X		3. Zadowalająca dostępność do szkół na podobszarze	X	
4. Niewielka liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na terenie podobszaru	X		4. Zadowalający odsetek przydomowych oczyszczalni ścieków na podobszarze	X	
5. Obszar o niskiej spójności estetycznej		X	5. Niski odsetek osób niepracujących (emeryci, renciści) w ludności ogółem	X	
6. Brak infrastruktury rekreacyjnej skierowanej do dzieci i młodzieży		X	6. Dostępność terenów przeznaczonych pod inwestycje publiczne i gospodarcze		X
7. Brak infrastruktury spędzania czasu wolnego		X			X
8. Obszar o niskiej spójności estetycznej.		X			
9. Niedostatecznie rozwinięta baza turystyczna i sportowo-rekreacyjna		X			

10. Zdewastowane bloki mieszkalne		X		
-----------------------------------	--	---	--	--

Źródło: AD – analiza danych, KS – konsultacje społeczne

Podobszar rewitalizacji oznaczony nr 2 – Mikłuszowice to obszar w części zabudowany skupiskiem bloków mieszkalnych spółdzielni Naftowiec. Ponadto znajdują się tam nieużytki, teren porosnięty jest drzewami samosiejkami i zaroślami. Jest niezagospodarowany i w wielu miejscach zachwaszczony. Budynki są w złym stanie technicznym, brak jest uporządkowanej formy zagospodarowania terenu, nie ma zbiorczej kanalizacji sanitarnej.

Aspekty społeczne takie jak bezrobocie oraz pomoc społeczna należą do kluczowych kryteriów przy wyborze obszarów wymagających rewitalizację. Dla miejscowości Mikłuszowice udział bezrobotnych jest na bardzo wysokim poziomie. Wskaźniki te zdecydowanie przekraczają średnią wartość dla gminy. Istnienie bezrobocia w podobszarze potwierdzają także ankietowani mieszkańcy (66% wskazań na występowanie tego problemu). Przyczyn bezrobocia wśród mieszkańców podobszaru upatruje się w niewielkim rynku pracy w gminie (większość firm to małe lub mikro przedsiębiorstwa) lub niedopasowaniu kompetencji do potrzeb rynku pracy. Również wskaźnik dotyczący ubóstwa jest tutaj bardzo wysoki. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wyniósł 9,1, przy wartości średniej dla gminy 6,9. Również mieszkańcy, na konsultacjach społecznych potwierdzili występowanie tego problemu na wyznaczonym podobszarze. Przyczyny problemu ubóstwa są mocno powiązane z innymi problemami społecznymi, takimi jak wspomniane wcześniej bezrobocie czy nadużywanie alkoholu. Kumulacja problemów społecznych w jednej rodzinie znacznie utrudnia reintegrację społeczną czy zawodową. Co więcej bierność społeczna i zawodowa może być przekazywana kolejnym pokoleniom w rodzinach i prowadzić do przenoszenia się negatywnych wzorców. Działania interwencyjne powinny wyrównać szanse rozwoju ułatwiając wydobycie się z ubóstwa, a także poprawiające bezpieczeństwo na zdegradowanym obszarze.

W związku ze wskazanymi problemami społecznymi występującymi na podobszarze nr 2 – Mikłuszowice powinno się zwrócić uwagę na działania związane z aktywizacją społeczną mieszkańców. W tym celu konieczne jest zapewnienie dostępu do odpowiednich instytucji, które zajmują się pracą z osobami wykluczonymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Dodatkowo niezbędne wydaje się podejmowanie działań związanych z rozwijaniem rynku pracy czy też pomoc w zakładaniu działalności gospodarczych.

Osoby biorące udział w badaniach wytypowały również problem jakim jest brak infrastruktury skierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży (infrastruktura rekreacyjna, place zabaw). Rodzi to konflikty interesu pomiędzy mieszkańcami, gdyż osoby starsze zamieszkujące podobszar pragną spokoju, miejsca wypoczynku, z kolei rodziny z dziećmi i młodzież potrzebują miejsca w pobliżu swojego domu, gdzie mogliby aktywnie i na świeżym powietrzu spędzać wolny czas. Z uwagi na ewentualne konflikty między różnymi grupami osób zamieszkujących podobszar rewitalizowany, konieczne jest zapewnienie infrastruktury spędzania czasu wolnego, służącej osobom w różnym wieku, ale i integrujących mieszkańców, w tym mieszkańców wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Ponadto obecność ruchliwej drogi wojewódzkiej DK 965 przebiegającej wzdłuż tego podobszaru powoduje narażenie mieszkańców zamieszkujących ten podobszar na hałas komunikacyjny i przemysłowy. Na terenie podobszaru występują także negatywne zjawiska polegające na degradacji infrastruktury technicznej bloków mieszkalnych konieczna jest zatem rewitalizacja zdegradowanych obiektów zarówno ze względu na sposób ich użytkowania jak i ich poprawę wizualną.

Wskazanie obszaru rewitalizacji położonego w miejscowości Mikłuszowice dla działań rewitalizacyjnych podyktowane było przede wszystkim opiniami mieszkańców. To właśnie mieszkańcy wskazali ten obszar jako miejsce wymagające rewitalizacji. Ponadto wzięto pod uwagę aktualne funkcje jakie pełni ten teren i zdiagnozowane potrzeby lokalne.

Tabela 7. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 2 – Mikłuszowice

ZASIĘG PRZESTRZENNY	Granice podobszaru stanowi od wschodu droga gminna zlokalizowana na dz. nr 2/2, 13/2 i 30. Od południa granicę podobszaru wyznaczają działki 29/4, 29/3, 29/2, 29/6, 18/2 i 17/2 natomiast od zachodu droga wojewódzka nr 965 znajdująca się na działce nr 1. Granice północną stanowi granica miejscowości tj. dz. nr 2726 w Dziewinie. Podobszar o łącznej powierzchni 4,44 ha zamieszkują 33 osoby. Granice podobszaru rewitalizacji zostały określone na mapie w skali 1: 5000 stanowiącej załącznik do delimitacji.
CELE	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa warunków spędzania czasu wolnego i rekreacji; 2. Rozwój kultury w zakresie podniesienia standardu infrastruktury oraz polepszenia dostępności do oferowanych usług przy jednoczesnym poszanowaniu zasady równości szans;

	<p>3. Rozwój społeczno-gospodarczy gminy oraz zwiększenie podaży usług kulturalnych;</p> <p>4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie dostępu do dóbr kultury oraz zapewnienie dostępu do miejsc rekreacyjno-sportowych;</p> <p>5. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz wzrost liczby podmiotów gospodarczych.</p>
DZIAŁANIA	<p>1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne;</p> <p>2. DUZY MOR w Mikluszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno – rekreacyjne;</p> <p>3. Aktywni rodzice na rynku pracy;</p> <p>4. Zaczynij od nowa – postaw na aktywność;</p> <p>5. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia;</p> <p>6. Zaczynij od nowa – postaw na aktywność II.</p>

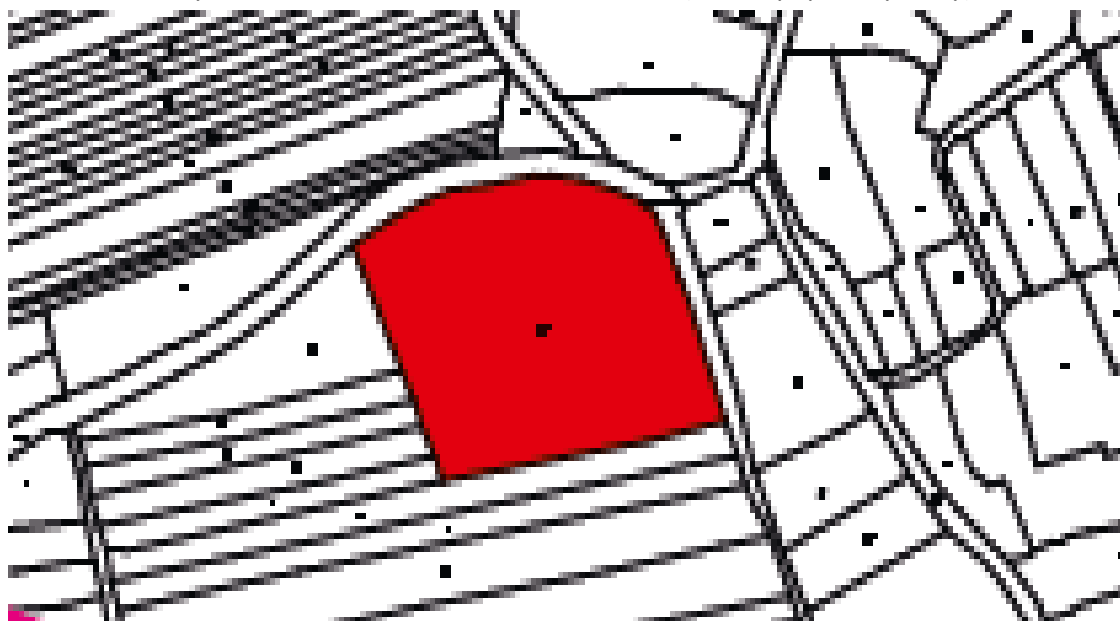
Źródło: opracowanie własne

4.3 Podobszar 3 – Wola Drwińska (obszar przemysłowy)

Obszar przemysłowy posiada inną, niż mieszkalna funkcję dominującą. Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, w miejscowości Wola Drwińska, wskazuje się na istnienie problemu natury przemysłowej. Eksploatacja złoża rozpoczęła się od 1962 r. Największy boom inwestycyjny i produkcyjny nastąpił w latach 1963 – 1968, kiedy to odwiercono odwiert Grobla-9 w Woli Drwińskiej. Kopalnia otrzymała wtedy rangę ośrodka, a największe wydobycie wyniosło 250 tys ton ropy naftowej. W szczytowym okresie kopalnia liczyła ponad 300 pracowników. Aktualne zatrudnienie to 21 pracowników wraz z kierownictwem, a obecne wydobycie wynosi zaledwie 12 ton ropy naftowej i ok. 1000 m³ gazu ziemnego na dobę. Na obszarze górniczym w gminie Drwinia znajdują się zarówno odwierty czynne jak i zlikwidowane. Wyznaczony obszar obejmuje tereny powydobywcze oraz tereny przyległe, które obecnie wykorzystywane są jako rolne i leśnie. Pojawianie się terenów przemysłowych jest nieuchronnym zjawiskiem przestrzennym wyrażającym właściwości procesu użytkowania terenu, rozwoju gospodarczego i relacji do środowiska naturalnego. Proces użytkowania terenu ma charakter cykliczny, w którym po okresie planowania, rozwoju zagospodarowania i jego eksploatacji następuje okres zmniejszenia się właściwości użytkowych (starzenia) i upadek danego zagospodarowania.

Podobszar nr 3 – Wola Drwińska – nie jest zamieszkały ze względu na jego przemysłowy charakter. Powierzchnia podobszaru **1,75 ha**, co w przypadku ogółu gminy stanowi 0,16%, a dla obszaru rewitalizacji 21,2%.

Rycina 5. Podobszar nr 3 – Wola Drwińska (obszar przemysłowy)

Źródło: opracowanie własne

Dzięki przeprowadzonym spotkaniom konsultacyjnym w ramach pogłębionej diagnozy dla podobszaru Wola Drwińska, połączonej z analizą wypowiedzi mieszkańców podobszaru oraz w zestawieniu z przeprowadzoną delimitacją obszarów zdegradowanych gminy Drwinia, ustalono i wskazano największe deficyty i potencjały wytypowanego podobszaru nr 3 – Wola Drwińska:

Tabela 8. Deficyty i potencjały podobszaru nr 3 – Wola Drwińska

DEFICYTY	ŹRÓDŁO		POTENCJAŁY	ŹRÓDŁO	
	AD	KS		AD	KS
ZJAWISKA W POZOSTAŁYCH SFERACH					
1. Odsetek budowli publicznych wskazujących nieodpowiedni stan techniczny na wysokim poziomie.	X		1. Dobra komunikacja do centrum gminy.	X	
2. Niszcząca infrastruktura (budynek).	X		2. Adapatacja istniejącego budynku przyczyni się do zwiększenia funkcji integrującej lokalną społeczność.	X	
3. Brak infrastruktury sprzyjającej rozwojowi działań prospołecznych.		X	Unikatowy przemysłowy charakter podobszaru w przestrzeni publicznej.		X
4. Niedostateczna estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej.		X	Wysoki potencjał podobszaru na wykreowanie nowego lokalnego produktu turystycznego i kulturalnego.		X

5. Brak otwartej przestrzeni publicznej umożliwiającej spędzanie czasu wolnego.		X		
6. Utracone funkcje nieruchomości.		X		

Źródło: AD – analiza danych, KS – konsultacje społeczne

W wyniku przeprowadzonej diagnozy, sołectwo otrzymało wynik kwalifikujący do wytypowania go jako obszar zdegradowany w sferach innych niż społeczna oraz występowaniu problemu natury przemysłowej. Podobszar nr 3 dotyczy częściowo zabudowanej i zadrzewionej działki nr 357 stanowiącej własność Gminy Drwinia. Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego Gminy Drwinia zatwierdzonym przez Radę Gminy w dniu 31 stycznia 2005r. działka nr 357 położona w Woli Drwińskiej to tereny oznaczone symbolem MN (oznaczenie w planie 11MN w,g, 11 UP w,g, KDW). Obszar ten znajduje się w granicach terenu górniczego Grobla – 2, a w obrebie działki nr 357 zlokalizowany jest zlikwidowany odwiert Grobla – 98 oraz nieczynne (zlikwidowane) ropociagi z odwiertów G-48, G-98. Na jej terenie na północy zlokalizowany jest budynek straży pożarnej, a we wschodniej części budynek dawnej szkoły z zabudowaniami gospodarczymi.

Teren ten utracił dwie funkcje: przemysłowo-wydobywczą oraz edukacyjną, z którymi była związana większa jego część. Zaprzestanie wykonywania wyżej wymienionych zadań spowodowało niszczenie niezagospodarowanego terenu i znajdujących się na nim budynków. Budynek starej szkoły z zabudowaniami znajduje się w złym stanie technicznym i bez kompleksowej przebudowy nie nadaje się do dalszej eksploatacji. Na niewielkiej części tego obszaru znajduje się również dom wiejski, który pełni rolę centrum spotkań mieszkańców Woli Drwińskiej. Budynek ten skupia zarówno dzieci w świetlicy, placu zabaw jak i dorosłych mieszkańców na spotkaniach wiejskich czy zrzeszonych np. w strukturach Koła Gospodyń Wiejskich czy Ochotniczej Straży Pożarnej.

Wobec powyższego Urząd Gminy Drwinia, po konsultacji z mieszkańcami, umieścił wyżej wymieniony obszar jako teren do rewitalizacji, gdyż utracone funkcje danej nieruchomości wymuszają ponowne zagospodarowanie niszczących, niewykorzystywanych terenów zarówno przemysłowych jak i poedukacyjnych umożliwiając dostosowanie ich do potrzeb kulturowych mieszkańców. Realizacja wymienionych powyżej inwestycji spowoduje krzewienie w tutejszych mieszkańcach pamięci o okresie przemysłowym regionu, a także spowoduje podniesienie walorów kulturowych i turystycznych zarówno w gronie mieszkańców jak i społeczeństwa w regionie. Centrum miejscowości zyska na atrakcyjności, a przeprowadzone działania spowodują zmniejszenie zagrożenia jakie stanowi niezagospodarowany teren.

Tabela 9. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 3 – Wola Drwińska

<p>ZASIĘG PRZESTRZENNY</p>	<p>Granicę podobszaru od północy wyznacza droga powiatowa znajdująca się na działce nr 356/3 natomiast od wschodu droga gminna na dz. nr 356/4. Granice południową wyznacza dz. nr 363 a zachodnią dz. nr 358, 359, 360, 361 oraz 362. Podobszar o łącznej powierzchni 1,75 ha. Granice podobszaru rewitalizacji zostały określone na mapie w skali 1: 5000 stanowiącej załącznik do delimitacji.</p>
<p>CELE</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa estetyki i funkcjonalności miejscowości Wola Drwińska; 2. Wsparcie rodzin przy realizowaniu funkcji opiekuńczo wychowawczej; 3. Rozwój kultury w zakresie podniesienia standardu infrastruktury oraz polepszenia dostępności do oferowanych usług przy jednoczesnym poszanowaniu zasady równości szans; 4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie dostępu do miejsc o funkcjach społeczno-kulturalnych; 5. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych oraz wzrost liczby podmiotów gospodarczych.
<p>DZIAŁANIA</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty"; 2. Aktywni rodzice na rynku pracy; 3. Zaczynj od nowa – postaw na aktywność; 4. Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia; 5. Zaczynj od nowa – postaw na aktywność II.

Źródło: opracowanie własne

5. Wskazanie kluczowych potrzeb rewitalizacyjnych

W trakcie procesu tworzenia Programu Rewitalizacji – w toku licznych spotkań, warsztatów, ankiet i badań – zdefiniowano szereg problemów oraz poszukiwano optymalnych dróg ich rozwiązywania.

Jednym z najczęściej wymienianych problemów jest bezrobocie – brak zatrudnienia jest z jednej strony konsekwencją pewnych patologii i trudności, a z drugiej może stawać się ich przyczyną, bądź je utrwalać. Mieszkańcy podkreślają także, że słabną więzi społeczne, coraz mniej osób identyfikuje się ze społecznością lokalną oraz angażuje się społecznie, nieliczne są przejawy wzajemnej pomocy i wspólnych działań sąsiedzkich.

W sposób oczywisty ciągle jeszcze niezaspokojone są podstawowe potrzeby mieszkańców – szczególnie peryferyjnych obszarów gminy Drwinia – takie jak brak możliwości łatwego i bezpiecznego dla środowiska odprowadzania ścieków i zła jakość dróg. Choć są to typowe problemy dotyczące tkanki technicznej czy przestrzenno-funkcjonalnej oraz środowiskowej, przy bliższym poznaniu odczuć i opinii mieszkańców obszarów zdegradowanych okazuje się, że zaspokojenie tych potrzeb jest dla mieszkańców gminy Drwinia niezmiernie ważne.

Kolejnym problemem jest niewystarczający dostęp rekreacji ogólnodostępnej, gdyż dzieci nie mają gdzie się bawić, a dorośli nie mają miejsc do spotkań. Bardzo wiele potrzeb dotyka kwestii związanych z poprawą zagospodarowania przestrzeni publicznych w centrach miejscowości, tak aby tworzyć warunki do integrowania się mieszkańców – z jednej strony poprzez estetyzację przestrzeni publicznych, z drugiej – poprzez tworzenie małej infrastruktury, która ułatwi budowanie tych relacji. Uczestnicy konsultacji społecznych uznali, że projekty, które w największym stopniu rozwiązują problemy obszaru rewitalizacji, ale mają także największe oddziaływanie na cały obszar zdegradowany to rozbudowa budynku szkoły w Drwini polegająca na budowie budynku infrastruktury społecznej – żłobka, w celu utworzenia Centrum opieki nad małymi dziećmi. Działanie pozwoli rodzicom i opiekunom dzieci podjąć aktywność zawodowej oraz powrotu na rynek pracy młodym matkom. Projekt ten będzie miał pozytywny wpływ na społeczność nie tylko miejscowości, w której realizowany będzie projekt, ale dla całej gminy. Wspieranie rodzin poprzez zapewnienie dzieciom w wieku do lat 3 miejsc w instytucji opieki do czasu osiągnięcia poziomu rozwoju i umiejętności niezbędnych do edukacji przedszkolnej, jest dla mieszkańców gminy jedną z ważniejszych potrzeb.

IV. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Rewitalizację można rozumieć jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - takich jak remonty - z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocia, przestępczości, braku równowagi demograficznej. Ich zakładanym skutkiem jest odbudowa więzi społecznych na obszarach problemowych i przywrócenia ładu przestrzennego. Niewłaściwym jest więc mówić o „rewitalizacji” jednego budynku, jeśli te działania dotyczą jedynie modernizacji budynków, czy rewaloryzacji zabytków.

Realizacja programu rewitalizacji związana jest z następstwami degradacji ekonomicznej i społecznej danego obszaru. Tereny wymagające rewitalizacji to nie obiekty i nieruchomości, wymagające renowacji czy remontów kapitalnych, ale całe strefy o szczególnej kumulacji problemów społeczno-gospodarczych. Działania podejmowane w procesie rewitalizacji odnosić się będą m.in. do rehabilitacji przestrzeni publicznej, w tym rozdzielenia funkcji przemysłowych od mieszkaniowych i rekreacyjnych, kształtowania przestrzeni i zabudowy w sposób ułatwiający mieszkańcom wzajemną komunikację i kooperację. Swym zakresem obejmą także konstruowanie bezpiecznych przestrzeni, a tym samym poprawę bezpieczeństwa mieszkańców z terenów rewitalizowanych, jako obszarów szczególnie zagrożonych patologiami. Proces rewitalizacji tworzy zatem szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, a dzięki atrakcyjności gminy sprzyjać będzie przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność. Całość działań z zakresu rewitalizacji koordynowana będzie na poziomie Gminnego Programu Rewitalizacji. Stanowi on wielopłaszczyznowy dokument operacyjny będący jednym z głównych instrumentów zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem obszarów wiejskich.

1. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Część związana z określeniem wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji jest najważniejszym momentem przedmiotowego dokumentu, niejako determinującym wszelkie działania i przedsięwzięcia zmierzające do uzyskania określonego efektu, czyli wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego. Wizja w myśl definicji to wyraz aspiracji społecznych i wyobrażeń przyszłości określających: rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych oraz eliminację problemów i zagrożeń. Wizja określa ton przyszłych celów strategicznych, przedstawia gminę naszych marzeń.

WIZJA REWITALIZACJI

Obszar objęty Gminnym Programem Rewitalizacji to atrakcyjne miejsce do życia, pracy i wypoczynku w powiecie bocheńskim, gdzie społeczność lokalna identyfikuje się ze swoim środowiskiem i dąży do jego rozwoju

Na zrewitalizowanych obszarach nastąpi poprawa czynnika zamieszkania oraz inwestowania. W kwestii turystyki nastąpi duża aktywność, natomiast młodzi mieszkańcy gminy uznają obszar gminy jako dobre miejsce do osiedlenia się z dala od większych aglomeracji. Proces rewitalizacji przyczyni się do powstania nowych punktów usługowych oraz wielu atrakcyjnych miejsc z przeznaczeniem dla rodzinnego wypoczynku. Zmodernizowane i odnowione obiekty staną się prężnie działającymi ośrodkami na rzecz społeczności i będą to np. biblioteki, świetlice oraz inne miejsca kultury. Następstwem zmian będzie wzmocniona spójność integracji społecznej oraz wyeliminowanie zagrożeń związanych z wykluczeniem społecznym, ubóstwem i patologiami społecznymi. Pełne ożywienie gospodarcze wpłynie na spadek bezrobocia i lepsza jakość życia mieszkańców. Zadowolenie z życia mieszkańców przyczyni się do wzrostu inicjatyw lokalnych w obszarze poddanym rewitalizacji.

2. Cele rewitalizacji

Celem strategicznym rewitalizacji na terenie Gminy Drwinia do osiągnięcia w perspektywie 2022 roku jest:

CEL STRATEGICZNY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zintegrowane działania władz Gminy Drwinia, interesariuszy GPR, liderów opinii publicznej i mieszkańców, w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej na obszarze rewitalizacji, połączone z akumulacją własnego kapitału publicznego i prywatnego wspartego funduszami zewnętrznymi. Te działania tworzyć winny otwartą przestrzeń do aktywności publicznej, społecznej i komercyjnej i rozwiązywania spozycjonowanych problemów na obszarze rewitalizowanym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej.

Partnerstwo, współpraca i szeroka konsolidacja wszystkich partnerów publicznych i komercyjnych oraz interesariuszy w budowaniu, kreowaniu i osiągnięciu założonych celów strategicznych zmierzających do budowania obrazu Gminy Drwinia jako: Gminy nowoczesnej, innowacyjnej, otwartej oraz transparentnej w stosunku do potrzeb i oczekiwań jej mieszkańców.

Kompleksowa metodyka Gminnego Programu Rewitalizacji utrzymuje ze przedstawiona wizja oraz cel strategiczny są spójne z elementami wchodzącymi w cały proces rewitalizacji. Zdiagnozowane problemy społeczne mają przełożenie na wykonanie określonych zadań celem stworzenia nowej jakości życia. Przewidziany czas osiągnięcia zakładanych efektów to 2022.

Wobec długiego czasookresu dla celów szczegółowych zawartych w niniejszym dokumencie wszelkie działania mają charakter otwarty i mogą ulec rozszerzeniu o nowe dodatkowe projekty. Jednak cele główne muszą pozostać nienaruszone i stabilne. Wszelka zmiana zapisów w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia następować będzie według z góry ustalonej procedury przedstawionej w innej części dokumentu. Osiągnięcie zakładanego celu wiąże się ze źródłami finansowania, jakimi są przede wszystkim środki zewnętrzne UE. Istotne jest aby samorząd miał wsparcie przez partnerów społecznych i gospodarczych. Osiągnięcie zaplanowanych celów będzie realne tylko wtedy, gdy dojdzie do współpracy ważnych sektorów, a mianowicie: prywatnego, publicznego i społecznego.

CEL STRATEGICZNY I – PODWYŻSZONY POZIOM ZASPOKOJENIA POTRZEB SPOŁECZNYCH

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 1.1 Poprawa stanu obiektów użyteczności publicznej**
- 1.2 Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy**
- 1.3 Zapewniona opieka dla dzieci w wydłużonym wymiarze czasu**
- 1.4 Poprawa warunków życia i integracja społeczna osób niepełnosprawnych**
- 1.5 Zapewniona opieka i integracja społeczna dla osób w podeszłym wieku**
- 1.6 Szeroka, atrakcyjna oferta kulturalna**
- 1.7 Zwiększone możliwości uprawiania sportu i rekreacji na terenie gminy**
- 1.8 Mieszkańcy zintegrowani wokół działań na rzecz Gminy**
- 1.9 Zorganizowane możliwości prowadzenia handlu targowiskowego na terenie gminy**

Cel Strategiczny I – Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych – skupia się przede wszystkim na przeciwdziałaniu zdiagnozowanym problemom w sferze społecznej i na poprawie relacji społecznych w głównej mierze na obszarze rewitalizacji oraz obszarze zdegradowanym gminy Drwinia.

Kierunek działań odnosi się do działań związanych ze stwarzaniem instytucjonalnych i infrastrukturalnych warunków do integracji oraz lepszego wykorzystania posiadanego już zasobu komunalnego dla rozwijania działalności społecznie użytecznej. Działania takie dotyczą istoty rewitalizacji, którą jest modernizacja zaniedbanej lub nieefektywnie wykorzystywanej infrastruktury i nadawanie jej nowego życia. Lepsze wykorzystanie obszaru jaki został przeznaczony do rewitalizacji należy utożsamiać nie tylko z zagospodarowaniem infrastrukturalnym centrów miejscowości, ale także

z miejscami, gdzie kumulowane są zadania społeczne mające powiązania z innymi sferami życia mieszkańców. Realizacja zadań wpłynie na poprawę wizerunku miejscowości oraz przyniesie pożądane efekty w funkcjonowaniu społeczności lokalnej. Zaproponowane kierunki działań wpłyną na zadowolenie mieszkańców i komfortu życia, poprawę estetyki, zwiększenie integracji mieszkańców, bezpieczeństwo oraz rozwój kultury fizycznej.

CEL STRATEGICZNY II – ROZWÓJ KAPITAŁU LUDZKIEGO.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 2.1 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych**
- 2.2 Poprawa poziomu dostosowania wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy**
- 2.3 Wzrost aktywności obywatelskiej**

Cel Strategiczny II – Rozwój kapitału ludzkiego – skupia się przede wszystkim na wyrównywaniu szans na rynku pracy oraz przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom demograficznym.

Istotne znaczenie dla realizacji postawionych celów ma kapitał ludzki. Jest on ważnym czynnikiem, którego nie można pominąć w rozważaniach dotyczących wzrostu gospodarczego, rozwoju lokalnego czy wyrównywania nierówności społecznych. Kapitał ludzki to nie tylko liczba ludności, lecz także, a może przede wszystkim jakościowe jej komponenty, takie jak wiedza, umiejętności, kreatywność, witalność. Wymienione jakościowe komponenty przekładają się bezpośrednio na rozwój lokalny, który powinien przede wszystkim aktywizować i rozwijać społeczność lokalną wokół wspólnych problemów, interesów i dalekosiężnych celów.

Podstawowym kierunkiem działań powinny być czynności zmierzające do wzbogacenia oferty edukacyjnej i stworzenia warunków do skutecznego konkurowania młodych mieszkańców gminy Drwinia z dziećmi i młodzieżą z większych ośrodków miejskich. Ogromne znaczenie w zapewnieniu wyrównywania szans edukacyjnych, ale także w przeciwdziałaniu patologiom wśród młodzieży jest zagwarantowanie atrakcyjnego i bogatego programu zajęć dodatkowych pozwalających rozwijać dzieciom i młodzieży swoje pasje oraz zainteresowania. Zdefiniowane działania powinny także dotyczyć dostosowania wykształcenia i kwalifikacji młodzieży i osób dorosłych do potrzeb rynku pracy.

Głównym kierunkiem działań powinny być także czynności zmierzające do wzbogacenia oferty rekreacyjnej i sportowej. Zdefiniowane działania powinny dotyczyć zagospodarowania przestrzeni publicznych na cele rekreacyjne. Działania te powinny przynieść rezultaty nie tylko w sferze gospodarczej i przestrzennej, ale również bardzo istotne efekty w wymiarze społecznym. Dzięki podjętym inicjatywom zrewitalizowana przestrzeń stanie się miejscem wydarzeń społecznych, a to z kolei będzie miało odzwierciedlenie we wzroście poziomu integracji społeczności lokalnych. Ponadto zwiększeniu ulegnie poziom poczucia tożsamości tych grup z miejscem zamieszkania, co wyrażać się będzie poprzez aktywną partycypację w działaniach inicjowanych przez gminę oraz poprzez zwiększony poziom uczestnictwa w projektach realizowanych przez organizacje pozarządowe.

CEL STRATEGICZNY III – ZRÓWNOWAŻONY ŁAD PRZESTRZENNY ORAZ WZROST ZNACZENIA GOSPODARCZEGO GMINY.

KIERUNKI DZIAŁAŃ

- 3.1 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności centrów miejscowości**
- 3.2 Rozwój i wzrost konkurencyjności sektora mikroprzedsiębiorstw i MSP**
- 3.3 Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych**
- 3.4 Wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy**
- 3.5 Rozwój branży turystycznej**
- 3.6 Wykreowanie marki Gminy**

Cel Strategiczny III – Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego gminy – odnosi się do działań zmierzających do pobudzenia aktywności środowisk lokalnych i stymulowania współpracy na rzecz rozwoju gospodarczego i wzrostu zatrudnienia oraz budowanie pozycji miejsca atrakcyjnego dla inwestycji, wykorzystującego dostępność potencjalnych terenów do zagospodarowania.

Zaproponowane kierunki działań skupiają się na tworzeniu warunków infrastrukturalnych do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości poprzez rewitalizację obszarów zdegradowanych i wprowadzenie ich z powrotem w obrót gospodarczy. Taki stan rzeczy można osiągnąć poprzez propagowanie

budowania produktu turystycznego przy udziale dziedzictwa przyrodniczego i historycznego. Rozwinięta turystyka, umożliwi z kolei zatrudnienie, powodując pozyskanie dodatkowych dochodów. Ponadto, takie działania nie tylko zatrzymają w gminie Drwinia część miejscowej ludności, ale może nawet spowoduje to napływ nowych mieszkańców chcących osiedlić się na stałe.

V. Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W tym rozdziale zaprezentowano wszystkie przedsięwzięcia główne inwestycyjne, miękkie oraz przedsięwzięcia uzupełniające, które zaplanowano do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia. W dalszej części rozdziału znajduje się szczegółowy opis każdego z tych przedsięwzięć, w poszczególnych kartach zadania, zgodny z wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020.

1. Lista projektów

W procesie prac nad Programem dokonano wyboru kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji.

Tabela 10. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

LP	NAZWA PROJEKTU
PROJEKTY GŁÓWNE INWESTYCYJNE	
1.1	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi
1.2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice
1.3	“DUŻY MOR w Mikłuszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne
1.4	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia “Muzeum Nafty” w Woli Drwińskiej
PROJEKTY GŁÓWNE NIEINWESTYCYJNE (MIĘKKIE)	
2.1	Aktywni rodzice na rynku pracy

2.2	Zacznij od nowa - postaw na aktywność
2.3	Utworzenie placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych
2.4	Zacznij od nowa - postaw na aktywność II
2.5	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia

Źródło: opracowanie własne

Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie konsultacji, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania sołeckie, komisje i posiedzenia rady gminy. Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców (mieszkańcy dokonali hierarchizacji najważniejszych projektów podczas spotkania konsultacyjnego) oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów przeprowadzoną przez zespół pracujący nad programem.

Tabela 11. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.
Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa.
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego.

Źródło: Opracowanie własne

2. Zestawienie projektów głównych inwestycyjnych (karty projektów)

Poniżej przedstawione zostało zestawienie planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.

KARTA PROJEKTU NR 1		
dla przedsięwzięcia inwestycyjnego		
Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi”.
2	Lokalizacja projektu / Spójność terytorialna	Działka nr 1380, obręb Drwinia, jednostka ewidencyjna Drwinia. Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na obszarze zdegradowanym (jednostka urbanistyczna nr 9 – Drwinia) oraz wyznaczonym obszarze rewitalizacji (podobszar nr 1 – Drwinia). Jest to planowana lokalizacja „Centrum opieki nad małymi dziećmi”.
3	Wnioskodawca / Partnerzy	Gmina Drwinia
4	Opis zadania / projektu	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi” wraz z zagospodarowaniem terenu i budową infrastruktury zewnętrznej w postaci zjazdu z drogi gminnej, dróg komunikacji wewnętrznej, miejsc parkingowych, chodników, placu zabaw, bezodpływowego zbiornika ścieków sanitarnych przebudową sieci gazowych oraz instalacjami wewnętrznymi. Zakupione zostanie również wyposażenie budynku. Planowany do wybudowania obiekt powstanie w miejscowości Drwinia na działce numer 1380.
5	Efekt zadania	<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie instytucji opiekuńczo-edukacyjnej dla dzieci w wieku do lat 3 (w wyjątkowych przypadkach do lat 4). • Umożliwienie rodzicom i opiekunom dzieci podjęcie aktywności zawodowej. • Zapewnienie dzieciom w wieku do lat 3 miejsc w instytucji opieki do czasu osiągnięcia poziomu rozwoju i umiejętności niezbędnych do edukacji przedszkolnej. • Umożliwienie powrotu na rynek pracy młodym matkom. • Wspieranie rodziny w działaniach opiekuńczych nad małymi dziećmi poprzez wybudowanie żłobka.
6	Wskaźniki produktu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zmodernizowanych obiektów, - Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru o funkcjach edukacyjnych.

7	Wskaźniki rezultatu	- Liczba osób korzystających z nowych pomieszczeń, - Zwiększenie oferty edukacyjnej.
8	Stan zaawansowania	Pełna dokumentacja techniczna wraz z prawomocnym pozwoleniem na budowę
9	Oddziaływania projektu / kompleksowość	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☐ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
10	Powiązania pomiędzy projektami / Komplementarność	<p>Projekt dotyczy utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi” w Drwinii. Celem jest stworzenie instytucji opiekuńczo-edukacyjnej dla dzieci w wieku do lat 3 (w wyjątkowych przypadkach do lat 4). Projekt jest komplementarny z szeregiem projektów miękkich które obecnie są realizowane przez Gminę Drwinia - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność” którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową oraz planowanymi do realizacji - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność II” stanowiącym kontynuację obecnie realizowanego projektu oraz „Aktywni rodzice na rynku pracy” – którego celem jest zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi.</p> <p>Projekt w sferze inwestycyjnej jest komplementarny z projektem zrealizowanym w ramach MRPO na lata 2007-2013 pn. „Rozbudowa budynku szkoły oraz przedszkola w Drwinii o budynek sali gimnastycznej wraz z budową przewiązki”.</p>
11	Szacunkowy koszt	3 700 000,00 zł
12	Źródła finansowania	RPO WM, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne, Program Maluch +
13	Przewidywany termin realizacji	2018-2020

<p style="text-align: center;">KARTA PROJEKTU NR 2</p> <p style="text-align: center;">dla przedsięwzięcia inwestycyjnego</p> <p style="text-align: center;">Gminy Drwinia</p>		
1	Tytuł projektu	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice.
2	Lokalizacja projektu / Spójność terytorialna	Działki ewidencyjne nr 2/3 i 13/1 obręb Mikłuszowice, jednostka ewidencyjna Drwinia. Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na obszarze zdegradowanym (jednostka urbanistyczna nr 12 – Mikłuszowice) oraz wyznaczonym obszarze rewitalizacji (podobszar nr 2 – Mikłuszowice).
3	Wnioskodawca / Partnerzy	Gmina Drwinia

4	Opis zadania / projektu	Przedmiotem inwestycji jest zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikluszowice. Inwestycja obejmuje realizację budynku wielofunkcyjnego służącego oprócz celów targowych także celom promocji lokalnych produktów, obiektów bram wejściowych, boksów handlowych. Obsługę parkingową stanowią miejsca postojowe dla samochodów osobowych o wymiarach 2,3x5,0m, 2,4x5,0m oraz miejsc postojowych dla samochodów osobowych przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych o wymiarach 3,6x5,0m. Obsługa komunikacyjna przestrzeni publicznej realizowana będzie za pomocą trzech zjazdów publicznych, dojścia pieszego, układu dróg wewnętrznych oraz utwardzeń w postaci placu i ciągów pieszych. Targowisko będzie całoroczne, ogólnodostępne, oświetlone, z wydzielonymi obszarami handlu dla rolników oraz wydzielonymi obszarami handlu ekologiczną żywnością.
5	Efekt zadania	W ramach projektu zostanie zagospodarowana zdegradowana przestrzeń publiczna na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikluszowice. Celem projektu jest rozwój lokalnej przedsiębiorczości. W nowopowstałym budynku znajdzie się infrastruktura służąca celom promocji lokalnych produktów. Rozwój produktów lokalnych jest korzystny zarówno ze względów środowiskowych (wykorzystywane są naturalne zasoby środowiska), gospodarczych (nowe firmy, dochód dla mieszkańców, podatki dla gminy, rozruch lokalnej gospodarki), jak i społecznych (miejsca pracy, ciekawe zajęcie, realizacja celów życiowych, wzrost poziomu życia i przywiązania do regionu). Produkt lokalny stwarza szansę poprawy sytuacji ekonomicznej w regionie, zapewniając jednocześnie pozytywne efekty środowiskowe i społeczne. Jest więc regionalnym sposobem na realizację zrównoważonego rozwoju. Z produktem lokalnym nierozdzielnie związany jest jego wytwórca, który dzięki niemu realizuje swą pasję, kultywuje rodzinną czy lokalną tradycję, ale przede wszystkim zyskuje miejsce pracy lub źródło dodatkowego dochodu.
6	Wskaźniki produktu	- Liczba zmodernizowanych obiektów, - Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru o funkcjach rekreacyjnych.
7	Wskaźniki rezultatu	- Wzrost rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, - Liczba osób korzystających ze zmodernizowanego obiektu.
8	Stan zaawansowania	Pełna dokumentacja techniczna
9	Oddziaływania projektu / kompleksowość	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
10	Powiązania pomiędzy projektami / Komplementarność	Projekt jest komplementarny z szeregiem projektów miękkich które obecnie są realizowane przez Gminę Drwinia - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność” którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową oraz planowanymi do realizacji - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność II stanowiącym kontynuację obecnie realizowanego projektu oraz Aktywna integracja społeczna i

		zawodowa w Gminie Drwinia której celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa, oraz zwiększenie zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.
11	Szacunkowy koszt	2 500 000,00 zł
12	Źródła finansowania	PROW 2014-2020, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne.
13	Przewidywany termin realizacji	2018-2019

KARTA PROJEKTU NR 3		
dla przedsięwzięcia inwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	“DUŻY MOR w Mikłuszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne.
2	Lokalizacja projektu / Spójność terytorialna	Działki ewidencyjne nr 17/1, 13/4, obręb Mikłuszowice, jednostka ewidencyjna Drwinia. Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na obszarze zdegradowanym (jednostka urbanistyczna nr 12 – Mikłuszowice) oraz wyznaczonym obszarze rewitalizacji (podobszar nr 2 – Mikłuszowice).
3	Wnioskodawca / Partnerzy	Gmina Drwinia
4	Opis zadania / projektu	Zakres rzeczowy zadania obejmuje budowę: <ul style="list-style-type: none"> • Drogi wewnętrznej. • Ciągów dla pieszych. • Elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, stojaki rowerowe, wiaty rowerowe, wiaty biwakowe, miejsce na ognisko, tablice i punkty informacyjne). • Placu zabaw. • Siłowni zewnętrznej. • Ścieżki tematycznej. • Ścieżki zdrowia. • Parkingu dla samochodów osobowych wykonanego z kostki betonowej o ilości miejsc parkingowych – 60 sztuk w tym 3 przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych wraz z przyłączem do kanalizacji deszczowej. • Budynku toalety publicznej wraz z przyłączem wodociągowym, kanalizacji sanitarnej do projektowanego zbiornika bezodpływowego i wewnętrznej instalacji elektrycznej. • Oświetlenia solarnego.
5	Efekt zadania	Dzięki realizacji projektu powstanie w pełni zagospodarowana strefa turystyczno-rekreacyjna z infrastrukturą towarzyszącą – DUŻY MOR w Mikłuszowicach. Celem zadania jest udostępnienie na potrzeby społeczności wiejskiej i turystów miejsca dla uprawiania sportu i rekreacji poprzez zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni publicznej na cele sportowo-rekreacyjne. Realizacja zadania wpłynie na poprawę jakości

		życia mieszkańców, przyczyni się do poszerzenia integracji społecznej wsi a także zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.
6	Wskaźniki produktu	- Liczba wybudowanych obiektów pełniących funkcje turystyczno – rekreacyjne. - Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru.
7	Wskaźniki rezultatu	- Ilość osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury. - Wzrost liczby uczestników wydarzeń rekreacyjno-sportowych.
8	Stan zaawansowania	Pełna dokumentacja techniczna wraz z prawomocnym pozwoleniem na budowę.
9	Oddziaływania projektu / kompleksowość	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
10	Powiązania pomiędzy projektami / Komplementarność	Projekt jest komplementarny z szeregiem projektów miękkich które obecnie są realizowane przez Gminę Drwinia - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność” którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową oraz planowanymi do realizacji projektami - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność II stanowiącym kontynuację obecnie realizowanego projektu oraz „Aktywna integracja społeczna i zawodowa w Gminie Drwinia” której celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa, oraz zwiększenie zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym.
11	Szacunkowy koszt	1 000 000,00 zł
12	Źródła finansowania	RPO WM, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne
13	Przewidywany termin realizacji	2019-2022

KARTA PROJEKTU NR 4		
dla przedsięwzięcia inwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia “Muzeum Nafty” w Woli Drwińskiej.
2	Lokalizacja projektu / Spójność terytorialna	Działka ewidencyjna nr 357, obręb Wola Drwińska, jednostka ewidencyjna Drwinia. Przedmiotowa inwestycja zlokalizowana jest na obszarze zdegradowanym (jednostka urbanistyczna nr 7 – Wola Drwińska) oraz wyznaczonym obszarze rewitalizacji (podobszar nr 3 – Wola Drwińska – obszar poprzemysłowy).
3	Wnioskodawca / Partnerzy	Gmina Drwinia

4	Opis zadania / projektu	<p>Główny zakres rzeczowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa budynku dawnej szkoły na budynek museum. • Utworzenie miejsca na ekspozycje plenerowe związane z wydobyciem ropy naftowej, jej transportem i przeróbką o układzie ściezek "pasmowych prostokątnych". • Budowa placu zabaw. • Częściowa adaptacja dawnego budynku gospodarczego na wiatę turystyczną. • Budowa wewnętrznego układu komunikacyjnego. • Budowa parkingów na 60 stanowisk dla samochodów. • Elementy małej architektury. • Zagospodarowanie terenu – nasadzenie zieleni.
5	Efekt zadania	Utworzenie nowej atrakcji turystycznej i kulturalnej na terenie Gminy Drwinia. Celem zadania jest stworzenie trwałego i nowoczesnego systemu instytucji kultury na obszarze Gminy Drwinia poprzez przebudowę budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej. W ramach zadania powstanie nowy produkt turystyczny na terenie Gminy Drwinia który poprzez rewitalizację zdegradowanego terenu przyczyni się do rozwoju gospodarczego tego obszaru i Gminy oraz przyczyni się do wzrostu liczby turystów odwiedzających gminę.
6	Wskaźniki produktu	- Liczba przebudowanych obiektów na cele kulturalno-edukacyjne.
7	Wskaźniki rezultatu	- Ilość osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury. - Zwiększenie oferty edukacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy.
8	Stan zaawansowania	Kompletna dokumentacja techniczna wraz prawomocną decyzją na budowę
9	Oddziaływania projektu / kompleksowość	☒ Sfera społeczna ☒ Sfera gospodarcza ☒ Sfera przestrzenno-funkcjonalna ☒ Sfera środowiskowa ☒ Sfera techniczna
10	Powiązania pomiędzy projektami / Komplementarność	Projekt jest komplementarny z szeregiem projektów miękkich które obecnie są realizowane przez Gminę Drwinia - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność” którego celem jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową oraz planowanymi do realizacji - „Zacznij od nowa - postaw na aktywność II” stanowiącym kontynuację obecnie realizowanego projektu oraz „Aktywna integracja społeczna i zawodowa w Gminie Drwinia” której celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa, oraz zwiększenie zatrudnienia osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym oraz projektem „Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia”.
11	Szacunkowy koszt	2 800 000,00 zł
12	Źródła finansowania	RPO WM, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne.

13	Przewidywany termin realizacji	2019-2022
----	--------------------------------	-----------

3. Zestawienie projektów głównych nieinwestycyjnych – miękkich (karty projektów)

KARTA PROJEKTU NR 1 dla przedsięwzięcia głównego nieinwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	Aktywni rodzice na rynku pracy
2	Lokalizacja zadania / projektu	Działka nr 1380, obręb Drwinia, jednostka ewidencyjna Drwinia
3	Organizator / Realizator	Gmina Drwinia
4	Partnerzy Społeczni	Nie dotyczy
5	Adresaci / Beneficjenci	<ul style="list-style-type: none"> osoby bezrobotne lub osoby bierne zawodowo pozostające poza rynkiem pracy ze względu na obowiązek opieki nad dziećmi do lat 3, w tym do osób, które przerwały karierę zawodową ze względu na urodzenie dziecka lub przebywających na urlopie wychowawczym w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy. osoby pracujące opiekujące się dzieckiem do lat 3, będące w trakcie przerwy związanej z urodzeniem lub wychowaniem dziecka i przebywających na urlopie macierzyńskim lub rodzicielskim w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.
6	Zakres rzeczowy wraz z opisem	Utworzenie nowych miejsc opieki, w tym dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami w istniejących lub nowo utworzonych instytucjonalnych formach opieki przewidzianych ustawą o opiece nad dziećmi do lat 3.
7	Cele do osiągnięcia	Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób, które pełnią funkcje opiekuńcze nad dziećmi
8	Wskaźniki produktu i rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem / wychowaniem dziecka po opuszczeniu programu, - Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu.
9	Powiązania krzyżowe z projektem inwestycyjnym	Rozbudowa budynku szkoły w Drwini polegająca na budowie budynku infrastruktury społecznej – żłobka w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi”
10	Szacunkowy koszt	1 500 000,00 zł
11	Źródła finansowania	Środki UE, środki własne gminy, budżet Państwa inne środki zewnętrzne

12	Przewidywany termin realizacji	2018-2022
----	--------------------------------	-----------

KARTA PROJEKTU NR 2		
dla przedsięwzięcia głównego nieinwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność”
2	Lokalizacja zadania / projektu	Wszystkie obszary zdegradowane
3	Organizator / Realizator	Beneficjent: Gmina Drwinia Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drwini
4	Partnerzy Społeczni	Nie dotyczy
5	Adresaci / Beneficjenci	Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby będące klientami ośrodka pomocy społecznej, osoby pozostające bez zatrudnienia, (osoby niepełnosprawne, bezrobotne, nieaktywne zawodowo).
6	Zakres rzeczowy wraz z opisem	Każdy uczestnik projektu w zależności od przeprowadzonej diagnozy może skorzystać z usług aktywnej integracji: o charakterze społecznym, (spotkania indywidualne i grupowe z psychologiem, możliwość skorzystania z porad prawnika, podstaw obsługi komputera, warsztatów kompetencji społecznych i rodzicielskich) możliwość skorzystania z usług aktywnej integracji o charakterze zdrowotnym, ponadto uczestnicy będą mogli skorzystać z usług aktywnej integracji zawodowej, gdzie każda osoba otrzyma wsparcie doradcy zawodowego oraz będą mogli skorzystać ze staży zawodowych.
7	Cele do osiągnięcia	Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową. Kompleksowość wsparcia ma na celu podniesienia kompetencji życiowych uczestników, wzrost poczucia bezpieczeństwa, zmniejszenie poczucia wyobcowania, wzrost samooceny i zwiększenia szans na rynku pracy.
8	Wskaźniki produktu i rezultatu	- Liczba zawartych kontraktów socjalnych, - Liczba osób aktywizowanych zawodowo, - Liczba osób, które podniosły kompetencje społeczne i rodzicielskie, - Liczba osób które podjęły zatrudnienie.
9	Powiązania krzyżowe z projektem inwestycyjnym	1. Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi” . 2. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku „starej szkoły” na cele związane z wyrównywaniem deficytów w dostępie do usług społecznych. 3. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele sportowo-rekreacyjne w miejscowości Niedary w Gminie Drwinia.

		4. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku Domu Ludowego w Niedarach. 5. Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej.
10	Szacunkowy koszt	602 127,70 zł
11	Źródła finansowania	EFS – 511 808,54 zł, wkład własny gminy – 90 319,16 zł
12	Przewidywany termin realizacji	4.05.2016 do 31.12.2018

KARTA PROJEKTU NR 3		
dla przedsięwzięcia głównego nieinwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	Utworzenie placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych
2	Lokalizacja zadania / projektu	Wola Drwińska
3	Organizator / Realizator	Gmina Drwinia/GOPS Drwinia
4	Partnerzy Społeczni	Nie dotyczy
5	Adresaci / Beneficjenci	osoby niesamodzielne; opiekunowie nieformalni osób niesamodzielnych
6	Zakres rzeczowy wraz z opisem	<p>Na terenie Gminy zostanie utworzona placówka zapewniająca dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych oferująca oddziaływanie terapeutyczne i inne zapewniające utrzymanie optymalnego stanu psychofizycznego, samodzielności i aktywności uczestników i niedopuszczanie do pogłębiania się dysfunkcji, a także edukację osób niesamodzielnych i ich opiekunów nieformalnych. Planowany zakres usług świadczonych w placówce będzie obejmować co najmniej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usługi opiekuńczo – pielęgnacyjne obejmujące co najmniej możliwość dowozu uczestników, możliwość pobytu w miejscu spełniającym odpowiednie warunki lokalowe, gwarantującym prawidłową realizację usług, ciepły posiłek, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych oraz opiekę higieniczną w niezbędnym zakresie, • usługi aktywizujące – usprawniające obejmujące m.in. organizację czasu wolnego, udział w zajęciach terapeutycznych, udział w zajęciach podnoszących sprawność psychiczną i fizyczną i aktywizujących do uczestnictwa w życiu społecznym, • usługi wspomagające polegające m.in. na udzielaniu informacji, edukacji, wsparciu i poradnictwie, zarówno dla uczestników, jak i ich opiekunów nieformalnych

7	Cele do osiągnięcia	Zwiększenie dostępności usług społecznych na terenie Gminy Drwinia
8	Wskaźniki produktu i rezultatu	- Liczba osób niesamodzielnych objętych usługami społecznymi świadczonymi w placówce.
9	Powiązania krzyżowe z projektem inwestycyjnym	1. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku Domu Ludowego w Niedarach. 2. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku „starej szkoły” w Niedarach na cele związane z wyrównywaniem deficytów w dostępie do usług społecznych.
10	Szacunkowy koszt	2 000 000,00 PLN
11	Źródła finansowania	Środki UE, środki własne gminy, budżet Państwa inne środki zewnętrzne.
12	Przewidywany termin realizacji	2018-2022

KARTA PROJEKTU NR 4 dla przedsięwzięcia głównego nieinwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność II”
2	Lokalizacja zadania / projektu	Wszystkie obszary zdegradowane
3	Organizator / Realizator	Beneficjent: Gmina Drwinia Realizator: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Drwini
4	Partnerzy Społeczni	Nie dotyczy
5	Adresaci / Beneficjenci	Osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby będące klientami ośrodka pomocy społecznej, osoby pozostające bez zatrudnienia, (osoby niepełnosprawne, bezrobotne, nieaktywne zawodowo).
6	Zakres rzeczowy wraz z opisem	Każdy uczestnik projektu w zależności od przeprowadzonej diagnozy może skorzystać z usług aktywnej integracji: o charakterze społecznym, (spotkania indywidualne i grupowe z psychologiem, możliwość skorzystania z porad prawnika, podstaw obsługi komputera, warsztatów kompetencji społecznych i rodzicielskich) możliwość skorzystania z usług aktywnej integracji o charakterze zdrowotnym, ponadto uczestnicy będą mogli skorzystać z usług aktywnej integracji zawodowej, gdzie każda osoba otrzyma wsparcie doradcy zawodowego oraz będą mogli skorzystać ze staży zawodowych.
7	Cele do osiągnięcia	Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców gminy Drwinia poprzez aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową. Kompleksowość wsparcia ma na celu podniesienia kompetencji życiowych uczestników, wzrost poczucia bezpieczeństwa, zmniejszenie poczucia wyobcowania, wzrost samooceny i zwiłkszenia

		szans na rynku pracy.
8	Wskaźniki produktu i rezultatu	- Liczba zawartych kontraktów socjalnych, - Liczba osób aktywizowanych zawodowo, - Liczba osób, które podniosły kompetencje społeczne i rodzicielskie, - Liczba osób które podjęły zatrudnienie.
9	Powiązania krzyżowe z projektem inwestycyjnym	Wszystkie projekty inwestycyjne – aktywizacja zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
10	Szacunkowy koszt	600 000,00 zł
11	Źródła finansowania	Środki UE, środki własne gminy, budżet Państwa inne środki zewnętrzne.
12	Przewidywany termin realizacji	2019-2022

KARTA PROJEKTU NR 5		
dla przedsięwzięcia głównego nieinwestycyjnego Gminy Drwinia		
1	Tytuł projektu	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia
2	Lokalizacja zadania / projektu	Drwinia
3	Organizator / Realizator	Gmina Drwinia/GOPS Drwinia
4	Partnerzy Społeczni	Nie dotyczy
5	Adresaci / Beneficjenci	Dzieci i młodzież do 18 r. życia oraz ich rodziny
6	Zakres rzeczowy wraz z opisem	Utworzenie nowych miejsc opieki i wychowania w ramach nowo tworzonych placówek wsparcia dziennego. W ramach zadania przewiduje się realizację projektów, w ramach których zapewnione będzie co najmniej: a) praca z dzieckiem prowadzona w oparciu o indywidualny plan wsparcia, opracowany z uwzględnieniem diagnozy sytuacji problemowej, potencjału, predyspozycji, potrzeb dziecka oraz jego rodziny, b) równoległa praca z dzieckiem oraz rodzicami/opiekunami, c) stała współpraca z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi oraz innymi instytucjami istotnymi z punktu widzenia wsparcia dzieci i rodzin, d) funkcjonowanie placówki w sposób adekwatny do potrzeb dzieci i rodzin.
7	Cele do osiągnięcia	Większa dostępność usług społecznych i zdrowotnych na terenie Gminy Drwinia

8	Wskaźniki produktu i rezultatu	- Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych i zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu.
9	Powiązania krzyżowe z projektem inwestycyjnym	1. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele sportowo-rekreacyjne w miejscowości Niedary w Gminie Drwinia. 2. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku Domu Ludowego w Niedarach. 3. Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej. 4. Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi” . 5. "DUZY MOR w Mikluszowicach" – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno – rekreacyjne terenu działek nr 17/1, 13/4.
10	Szacunkowy koszt	2 000 000,00 zł
11	Źródła finansowania	Środki UE, środki własne gminy, budżet Państwa, inne środki zewnętrzne.
12	Przewidywany termin realizacji	2018-2022

4. Inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami, w ramach Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. Aby Gminny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia, na obszarach objętych Programem:

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;

- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;
- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza zaś powietrza atmosferycznego);
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców terenów zdegradowanych.

Gmina Drwinia podjęła już stosowne działania związane z uporządkowaniem gospodarki wodno – ściekowej na swoim terenie. Obecnie rozpoczyna realizację dużego projektu pn. „Sanitacja otuliny Puszczy Niepołomickiej na terenie gminy Drwinia” dofinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020. Projekt obejmuje m.in. zaprojektowanie oraz budowę oczyszczalni ścieków w m. Dziewin wraz z budową kanalizacji w Dziewinie, Mikłuszowicach i Gawłótku; budowę oczyszczalni ścieków w Niedarach wraz z budową Zakładu Uzdatniania Wody dla Gminy Drwinia w Gawłótku wraz z ujęciem wód podziemnych i przesyłem do istniejącego gminnego wodociągu, a także zakup specjalistycznego sprzętu i urządzeń.

Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w Gminny Program Rewitalizacji Gminy Drwinia ze względu na realizację celów i poszczególnych kierunków.

5. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji

W poniższych tabelach przedstawione zostały wskaźniki produktu i rezultatu do wszystkich projektów głównych oraz wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022

Tabela 12. Wskaźniki produktu i rezultatu Gminnego Programu Rewitalizacji

LP	Tytuł projektu	Główne PRODUKTY (w odniesieniu do listy zadań podstawowych)	Miernik wskaźnika	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć
1.	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi	Powierzchnia zmodernizowanego obiektu o funkcjach edukacyjnych	ha	0,7422
		Liczba rozbudowanych obiektów	szt.	1
2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice	Powierzchnia zmodernizowanego obszaru o funkcjach rekreacyjnych	ha	1,43755
		Liczba wybudowanych obiektów	szt.	1
3.	„DUZY MOR w Mikłuszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne	Powierzchnia zrewitalizowanego obszaru	ha	0,826
		liczba wybudowanych obiektów pełniących funkcje turystyczno - rekreacyjne	szt.	1
4.	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia „Muzeum Nafty” w Woli Drwińskiej	liczba przebudowanych obiektów na cele kulturalno -edukacyjne	szt.	1
5.	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność”	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	szt.	45
6.	„Zacznij od nowa – postaw na aktywność II”	Liczba zawartych kontraktów socjalnych	szt.	45
7.	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia	Liczba wspartych miejsc świadczenia usług społecznych i zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	szt.	30
LP	Tytuł projektu	Główne REZULTATY (w odniesieniu do listy zadań podstawowych)	Miernik wskaźnika	Oczekiwane wskaźniki osiągnięć
1.	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi	Liczba osób korzystających z rozbudowanego obiektu	ososba	75
		Zwiększenie oferty edukacyjnej	procent	100

2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikuszowice	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanego obiektu	osoba	2500
		Wzrost rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	procent	100
3.	"DUZY MOR w Mikuszowicach" – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne	Ilość osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury	osoba	1500
		Wzrost liczby uczestników wydarzeń rekreacyjno-sportowych	procent	30
4.	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej	Ilość osób korzystających z nowo powstałej infrastruktury	osoba	2000
		Zwiększenie oferty edukacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy	sztuk	1
5.	Aktywni rodzice na rynku pracy	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	osoba	10
		Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem / wychowaniem dziecka po opuszczeniu programu	osoba	10
6.	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność”	Liczba osób aktywizowanych zawodowo	osoba	45
		Liczba osób, które podniosły kompetencje społeczne i rodzicielskie	osoba	45
		Liczba osób które podjęły zatrudnienie	osoba	15
7.	Utworzenie placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych	Liczba osób niesamodzielnych objętych usługami społecznymi świadczonymi w placówce	osoba	15
8.	„Zacznij od nowa – postaw na aktywność II”	Liczba osób aktywizowanych zawodowo	osoba	45
		Liczba osób, które podniosły kompetencje społeczne i rodzicielskie	osoba	45
		Liczba osób które podjęły zatrudnienie	osoba	15
9.	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia	Liczba osób objętych usługami społecznymi świadczonymi w placówce	sztuk	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Drwinii

Tabela 13. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022

GŁÓWNE ODDZIAŁYWANIA (w całym okresie realizacji Programu)						
		Wartość bazowa - rok 2015	Wartość docelowa - rok 2020	Cel I - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb	Cel II - Rozwój kapitału ludzkiego	Cel III - Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego
Gęstość zaludnienia (na 1 km ²)	osoba	103,5	utrzymana na co najmniej takim samym poziomie	X	spełnia	X
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych na 1 mieszkańca	zł	490,31	wzrost o co najmniej 5%	X	X	spełnia
Odsetek osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	%	6,9	spadek o co najmniej 10%	spełnia	X	X
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego	osoba	357	spadek o co najmniej 10%	spełnia	X	X
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	141	spadek o co najmniej 8%	spełnia	X	X

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	3,2	spadek o co najmniej 10%	spełnia	X	spełnia
Liczba przestępstw i wykroczeń na każde 100 osób	szt.	0,5	spadek o co najmniej 5%	spełnia	X	X
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy	szt.	28	Wzrost o co najmniej 10%	spełnia	X	X
Liczba jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1000 mieszkańców	szt.	25,2	Wzrost o co najmniej 10%	X	X	spełnia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Drwinia

VI. Ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

W celu zapewnienia skutecznej i efektywnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych konieczne jest znalezienie odpowiednich źródeł ich finansowania. Wytyczne Ministerialne, a także Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wskazują na konieczność zapewnienia komplementarności tychże źródeł finansowania. Oznacza to, iż w celu uzyskania jak najlepszych efektów programu rewitalizacji należy zdywersyfikować jej finansowanie, w tym m.in. łączyć publiczne środki z prywatnymi. Endogeniczne stymulowanie zdolności inwestycyjnych ma bowiem kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian. Niniejszy rozdział przedstawia zatem plan finansowy dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia. Przy czym w części pierwszej zawarte zostały Ramy finansowania, natomiast w części drugiej opisano możliwe źródła finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazanych w dokumencie.

1. Ramy finansowe Programu Rewitalizacji

Działania rewitalizacyjne, uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia, obejmują zarówno zadania o charakterze głównym, jak i zadania uzupełniające, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych gminy. Koszty poszczególnych przedsięwzięć zaprezentowane zostały w Tabeli 14.

Tabela 14. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć głównych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022.

LP	NAZWA PROJEKTU	WARTOŚĆ PROJEKTU	TERMIN REALIZACJI	POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
PROJEKTY GŁÓWNE INWESTYCYJNE				
1.1	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwinii w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi	3 700 000	2018-2020	RPO WM na lata 2014-2020 (EFRR), budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne, Program Maluch +
1.2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice	2 500 000	2018-2019	PROW 2014-2020, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne
1.3	„DUZY MOR w Mikłuszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne	1 000 000	2019-2022	RPO WM (EFRR) na lata 2014-2020, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne

1.4	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej	2 800 000	2019-2022	RPO WM (EFRR) na lata 2014-2020, budżet Gminy Drwinia, środki zewnętrzne
PROJEKTY GŁÓWNE NIEINWESTYCYJNE (MIĘKKIE)				
2.1	Aktywni rodzice na rynku pracy	1 500 000	2018-2023	RPO WM (EFS) na lata 2014-2020, środki własne gminy, budżet Państwa, środki zewnętrzne
2.2	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność”	602 127,70	4.05.2016 do 31.12.2018	RPO WM (EFS) na lata 2014-2020, wkład własny gminy
2.3	Utworzenie placówki zapewniającej dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielných	2 000 000	2018-2022	RPO WM (EFS) na lata 2014-2020, środki własne gminy, budżet Państwa, środki zewnętrzne
2.4	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność II”	600 000	2019-2022	RPO WM (EFS) na lata 2014-2020, środki własne gminy, budżet Państwa, środki zewnętrzne
2.5	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia	2 000 000	2018-2022	RPO WM (EFS) na lata 2014-2020, środki własne gminy, budżet Państwa, środki zewnętrzne

Źródło: opracowanie własne

2. Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w województwie małopolskim w latach 2014-2020 (z perspektywą do roku 2023) są środki w ramach funduszy europejskich wydatkowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Ponadto, w celu zapewnienia komplementarności finansowej projektów należy mieć na uwadze możliwości finansowania z innych dostępnych źródeł, w tym z krajowych funduszy europejskich (np. PO WER, PO IŚ, PO PC), ze środków celowych będących w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej), innych środków regionalnych i lokalnych, w tym z budżetów JST czy środków prywatnych podmiotów.

Tabela 15. Priorytety inwestycyjne w ramach krajowych programów operacyjnych

PROGRAM OPERACYJNY	PRIORYTETY INWESTYCYJNE
<p>Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020</p>	<p>4 iii Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym</p>
	<p>4 v Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu</p>
	<p>6 c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.</p>
	<p>6 e(iv) Podejmowanie przedsięwzięć mających na celu poprawę stanu jakości środowiska miejskiego, rewitalizację miast, rekultywację i dekontaminację terenów przemysłowych (w tym terenów powojkowych), zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz propagowanie działań służących zmniejszaniu hałasu.</p>
	<p>9 a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.</p>
<p>Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój</p>	<p>8 ii Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych, w szczególności tych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, w tym ludzi młodych zagrożonych wykluczeniem społecznym i ludzi młodych wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, także poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży.</p>
<p>Program Operacyjny Polska Cyfrowa</p>	<p>2 a Poszerzanie zakresu dostępności łączy szerokopasmowych oraz wprowadzanie szybkich sieci internetowych oraz wspieranie wprowadzania nowych technologii i sieci dla gospodarki cyfrowej.</p>
	<p>2 c Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury, e-zdrowia.</p>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WM

DZIAŁANIE	PODDZIAŁANIE	TYP PROJEKTÓW MOGĄCYCH UZYSKAĆ DOFINANSOWANIE
OŚ PRIORYTETOWA 3 - PRZEDSIĘBIORCZA MAŁOPOLSKA		
3.1 Strefy aktywności gospodarczej	3.1.2 Strefy aktywności gospodarczej - SPR	Wsparcie objęte zostaną przedsięwzięcia z zakresu tworzenia nowych i rozbudowy istniejących stref aktywności gospodarczej o przeznaczeniu przemysłowym /usługowym
OŚ PRIORYTETOWA 4 - REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA		
4.3 Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym	4.3.2 Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej - SPR	Wspierane będą inwestycje w zakresie głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą źródeł ciepła, w tym z możliwością zastosowania odnawialnych źródeł energii
4.4 Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza	4.4.2 Obniżenie poziomu niskiej emisji - SPR	Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania. Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła spalające biomasę lub wykorzystujące paliwa gazowe
	4.4.3 Obniżenie poziomu niskiej emisji (paliwa stałe) - SPR	Interwencja w działaniu będzie skierowana na wymianę starych kotłów, pieców, urządzeń grzewczych do prawidłowego funkcjonowania nowego systemu ogrzewania. Wsparcie będzie udzielone na inwestycje w źródła ciepła wykorzystujące paliwa stałe
OŚ PRIORYTETOWA 5 - OCHRONA ŚRODOWISKA		
5.3 Ochrona zasobów wodnych	5.3.2 Gospodarka wodno-kanalizacyjna - SPR	Wspierana będzie budowa / rozbudowa / przebudowa infrastruktury komunalnej zapewniającej odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków. Finansowana będzie zarówno budowa nowej infrastruktury, jak i modernizacja istniejących już obiektów.

OŚ PRIORYTETOWA 6 - DZIEDZICTWO KULTURALNE

6.1 Rozwój dziedzictwa kulturowego i naturalnego	6.1.1 Ochrona i opieka nad zabytkami	Wspierane będą projekty związane z realizacją prac konserwatorskich, restauratorskich, prac zabezpieczających przed zniszczeniem oraz robót budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych (wraz z ich otoczeniem) wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego lub inwentarzy muzealnych. Preferowane będą obiekty zabytkowe położone na terenie parków kulturowych.
	6.1.4 Lokalne trasy turystyczne - SPR	Wspierane będą projekty służące właściwemu ukierunkowaniu ruchu turystycznego na terenach o wysokim potencjale zasobów dziedzictwa naturalnego, przyczyniające się do zwiększenia atrakcyjności tych obszarów.
	6.1.5 Regionalna sieć tras rowerowych	Planuje się realizację przedsięwzięć z zakresu budowy, rozbudowy i promocji zintegrowanej sieci głównych tras rowerowych, przebiegających przez całe województwo i łączących główne jego ośrodki. Dodatkowo możliwe będzie wsparcie infrastruktury towarzyszącej, jako niedominujący element szerszego projektu z zakresu tras turystycznych.
6.3 Rozwój wewnętrznych potencjałów regionu	6.3.1 Rozwój lokalnych zasobów subregionów - SPR	Planuje się realizację przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem i rozwojem lokalnych zasobów przyrodniczych lub krajobrazowych, realizowane w szczególności przez budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej w subregionach
	6.3.3 Zagospodarowanie rekreacyjne i turystyczne otoczenia zbiorników wodnych	Planuje się realizację przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem i rozwojem lokalnych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, dotyczących zagospodarowania otoczenia zbiorników wodnych, poprzez budowę i rozbudowę infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.

OŚ PRIORYTETOWA 8 - RYNEK PRACY		
8.2 Aktywizacja zawodowa	---	Zwiększenie poziomu zatrudnienia osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy tj. osób powyżej 50 r.ż., długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób o niskich kwalifikacjach oraz kobiet.
8.5 Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego z prywatnym	---	Osoby powracające /wchodzące na rynek pracy, które do tej pory w nim nie uczestniczyły ze względu na pełnienie funkcji opiekuńczych nad dziećmi do lat 3 (pozostające bez pracy, przebywające na urlopie macierzyńskim, rodzicielskim, wychowawczym)
OŚ PRIORYTETOWA 9 - REGION SPÓJNY SPOŁĘCZNIE		
9.1 Aktywna integracja	9.1.2 Aktywna integracja - projekty konkursowe	W ramach poddziałania przewiduje się realizację kompleksowych programów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
9.2 Usługi społeczne i zdrowotne	9.2.3 Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa - SPR	W ramach poddziałania przewiduje się realizację inicjatyw zwiększających dostępność oraz jakość usług kierowanych do osób niesamodzielnych oraz ich opiekunów, a także działań mających na celu zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób i rodzin dotkniętych kryzysem.
OŚ PRIORYTETOWA 10 - WIEDZA I KOMPETENCJE		
10.1 Rozwój kształcenia ogólnego	10.1.2 Wychowanie przedszkolne - SPR	W ramach poddziałania realizowane będą projekty na rzecz zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego oraz rozszerzenia oferty ośrodków wychowania przedszkolnego
	10.1.3 Edukacja w szkołach prowadzących kształcenie ogólne	W ramach realizowanych projektów uwzględnione będzie wsparcie dla uczniów i słuchaczy ze specjalnymi potrzebami oraz interwencje przyczyniające się do zwiększonego i pełnego udziału dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami w edukacji ogólnej

	10.1.5 Wsparcie uczniów zdolnych	Wsparcie w ramach poddziałania dotyczy wspierania i rozwijania uzdolnień uczniów oraz rozwijania zainteresowań i pobudzania aktywności edukacyjnej uczniów w zakresie kompetencji kluczowych niezbędnych na rynku pracy
OŚ PRIORYTETOWA 11 - REWITALIZACJA PRZESTRZENI REGIONALNEJ		
11.2 Odnowa obszarów wiejskich	---	<p>W ramach działania zadania z zakresu odnowy obszarów wiejskich koncentrować się będą na inwestycjach, których realizacja prowadzić będzie do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych. Podejmowana interwencja przyczyni się do realizacji celu działania poprzez wzmocnienie potencjału placówek świadczących zróżnicowane usługi społeczne, na które zapotrzebowanie zostało zidentyfikowane na obszarach problemowych. Istotne będzie także prowadzenie działań mających na celu aktywizację gospodarczą tych terenów. Ponadto współfinansowane będą przedsięwzięcia dotyczące estetyzacji, zarówno przestrzeni publicznych, jak i obiektów użyteczności publicznej oraz budynków mieszkaniowych – z uwzględnieniem ich modernizacji energetycznej.</p>
11.3 Fundusz rewitalizacji i odnowy małopolski	---	<p>W ramach działania powołany zostanie fundusz, który przy pomocy instrumentów finansowych wspierać będzie projekty z zakresu rewitalizacji miast oraz odnowy obszarów wiejskich. Zwrotna forma finansowania umożliwi z jednej strony pomoc w zakresie trwałych inwestycji w miastach i na obszarach wiejskich, a z drugiej – ze względu na zwrotny charakter – pozwoli na wielokrotne wykorzystywanie środków RPO.</p>
11.4 Rewitalizacja terenów przemysłowych	---	<p>W ramach działania wspierane będą przedsięwzięcia na rzecz społeczno-gospodarczego ożywienia terenów przemysłowych poprzez kreowanie warunków sprzyjających procesowi przywracania utraconych oraz wprowadzania nowych funkcji (gospodarczych, społecznych i środowiskowych).</p>

Źródło: opracowanie własne

3. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zintegrowane podejście Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia jest uszczegółowieniem komplementarności dokumentu i dotyczy kilku aspektów:

1. Zintegrowanie na poziomie zdiagnozowanych potrzeb i problemów oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wszystkie zadania, zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Drwinia zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się w z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych gminy oraz jej mieszkańców. Zasadniczo, każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane.

2. Zintegrowanie na poziomie zastosowania różnych metod.

Dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia został wypracowany różnymi metodami partycypacyjnymi, przy udziale szerokiego grona przedstawicieli różnych grup interesariuszy (społecznych, gospodarczych, samorządowych). Całość procesu opisana została w rozdziale *VIII. Partycypacja społeczna*. Dopiero całość działań partycypacyjnych wraz z pracami eksperckimi (włączającymi ekspertów zewnętrznych, ale przede wszystkim ekspertów z Urzędu Gminy) pozwoliła na wypracowanie działań i mechanizmów, które zostały zawarte w niniejszym dokumencie, a które pozwolą na skuteczne przeciwdziałanie zdiagnozowanym problemom.

2. Zintegrowanie na poziomie zaplanowanych celów, kierunków działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zaplanowane do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia przedsięwzięcia są kompleksowe, dzięki czemu, ich realizacja zapewni wypełnienie kilku kierunków działań (w ramach różnych celów strategicznych). Zależność ta przedstawiona została w tabeli poniżej:

Tabela 17. Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań

LP		NAZWA PROJEKTU	
PROJEKTY GŁÓWNE INWESTYCYJNE		CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwini w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.1 Poprawa stanu obiektów użyteczności publicznej. 1.2 Poprawa bezpieczeństwa na terenie Gminy 1.3 Zapewniona opieka dla dzieci w wydłużonym wymiarze czasu.
		CS 3 - Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego gminy.	3.1 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności centrów miejscowości.
1.2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.1 Poprawa stanu obiektów użyteczności publicznej. 1.9 Zorganizowane możliwości prowadzenia handlu targowiskowego na terenie gminy.
		CS 3 - Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego gminy.	3.1 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności centrów miejscowości. 3.2 Rozwój i wzrost konkurencyjności sektora mikroprzedsiębiorstw i MSP 3.3 Poprawa dostępności terenów inwestycyjnych 3.6 Wykreowanie marki Gminy
1.3	“DUZY MOR w Mikłuszowicach” – Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.1 Poprawa stanu obiektów użyteczności publicznej. 1.7 Zwiększone możliwości uprawiania sportu i

			rekreacji na terenie gminy.
		CS 3 - Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego gminy.	3.1 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności centrów miejscowości. 3.3 Rozwój branży turystycznej. 3.4 Wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy. 3.5 Rozwój branży turystycznej. 3.6 Wykreowanie marki Gminy.
1.4	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.1 Poprawa stanu obiektów użyteczności publicznej. 1.6 Szeroka, atrakcyjna oferta kulturalna. 1.8 Mieszkańcy zintegrowani wokół działań na rzecz Gminy.
		CS 3 - Zrównoważony ład przestrzenny oraz wzrost znaczenia gospodarczego gminy.	3.1 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności centrów miejscowości. 3.4 Wzrost atrakcyjności turystycznej Gminy.
PROJEKTY GŁÓWNE NIEINWESTYCYJNE (MIĘKKIE)		CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ
2.1	Aktywni rodzice na rynku pracy	CS 2 - Rozwój kapitału ludzkiego.	2.2 Poprawa poziomu dostosowania wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.
2.2	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność”	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.4 Poprawa warunków życia i integracja społeczna osób niepełnosprawnych. 1.5 Zapewniona opieka i integracja społeczna dla osób w podeszłym wieku.
2.3	Utworzenie placówki zapewniającej	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb	1.4 Poprawa warunków życia i integracja

	dzienną opiekę i aktywizację osób niesamodzielnych	społecznych.	społeczna osób niepełnosprawnych. 1.5 Zapewniona opieka i integracja społeczna dla osób w podeszłym wieku.
2.4	„Zacznij od nowa - postaw na aktywność II”	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.4 Poprawa warunków życia i integracja społeczna osób niepełnosprawnych. 1.5 Zapewniona opieka i integracja społeczna dla osób w podeszłym wieku.
2.5	Utworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w Gminie Drwinia	CS 1 - Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb społecznych.	1.3 Zapewniona opieka dla dzieci w wydłużonym wymiarze czasu. 1.4 Poprawa warunków życia i integracja społeczna osób niepełnosprawnych.
		CS 2 - Rozwój kapitału ludzkiego.	2.1 Ograniczenie niekorzystnych zjawisk demograficznych. 2.3 Wzrost aktywności obywatelskiej.

Źródło: opracowanie własne

VII. System realizacji (wdrażania) i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga zaangażowania lokalnych partnerów z sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego. Realizacja niniejszego programu wiązać się będzie z udziałem podmiotu zarządzającego i koordynującego poszczególne działania, a także monitoring i ocenę programu. Głównym zadaniem organów Gminy Drwinia w zarządzaniu Gminnym Programem Rewitalizacji jest jego ukierunkowanie, uchwalenie, kontrolowanie i ocenie z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Jest to wyjątkowo istotne z uwagi na znaczenie realizacji Programu dla sprawnej implementacji pozostałych instrumentów rozwoju gminy, a także np. dla możliwości pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych, itp.

1. System wdrażania i zarządzania programem

Pierwszym etapem wdrożenia Gminnego Programu Rewitalizacji gminy Drwinia jest przyjęcie Programu stosowną uchwałą Rady Gminy. Proces nowelizacji dokumentu również wiąże się z przyjęciem odpowiedniej uchwały. Wszelkie dokumenty ewaluacyjne, sprawozdania z realizacji inwestycji oraz sprawozdania okresowe wymagają powołania odpowiednich struktur organizacyjnych.

Wśród struktur organizacyjnych wymienić należy dwa typy podmiotów:

- podmioty wykonawcze, czyli jednostki sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego realizujące poszczególne zadania/projekty;
- podmioty zarządzające, czyli jednostka koordynująca wdrożenie Programu, jako całości, a przy tym prowadzące jego aktualizację, monitoring i ocenę.

Do kompetencji Rady Gminy Drwinia zastrzeżone zostaje:

- uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji;
- nadzór nad realizacją Programu przez wójta;
- opiniowanie i uchwalanie zmian i aktualizacji Programu, przedstawionych przez wójta.

Do kompetencji wójta należeć będzie:

- realizacja zapisów Programu m.in. poprzez powołanie komitetu Rewitalizacji i nadzór nad jego działalnością oraz zapewnienie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w Programie, zgodnie z założonym udziałem gminy;

- podejmowanie decyzji o potrzebie weryfikacji Programu, m.in. na podstawie wniosków zarówno komitetu rewitalizacji, jak i wniosków innych jednostek gminnych, a także partnerów społeczno-gospodarczych;
- organizację procesu upowszechnienia Programu i komunikacji społecznej (organizacje pożytku publicznego, przedsiębiorcy, spółdzielnie mieszkaniowe, deweloperzy, struktury partnerstwa publiczno-prywatnego).

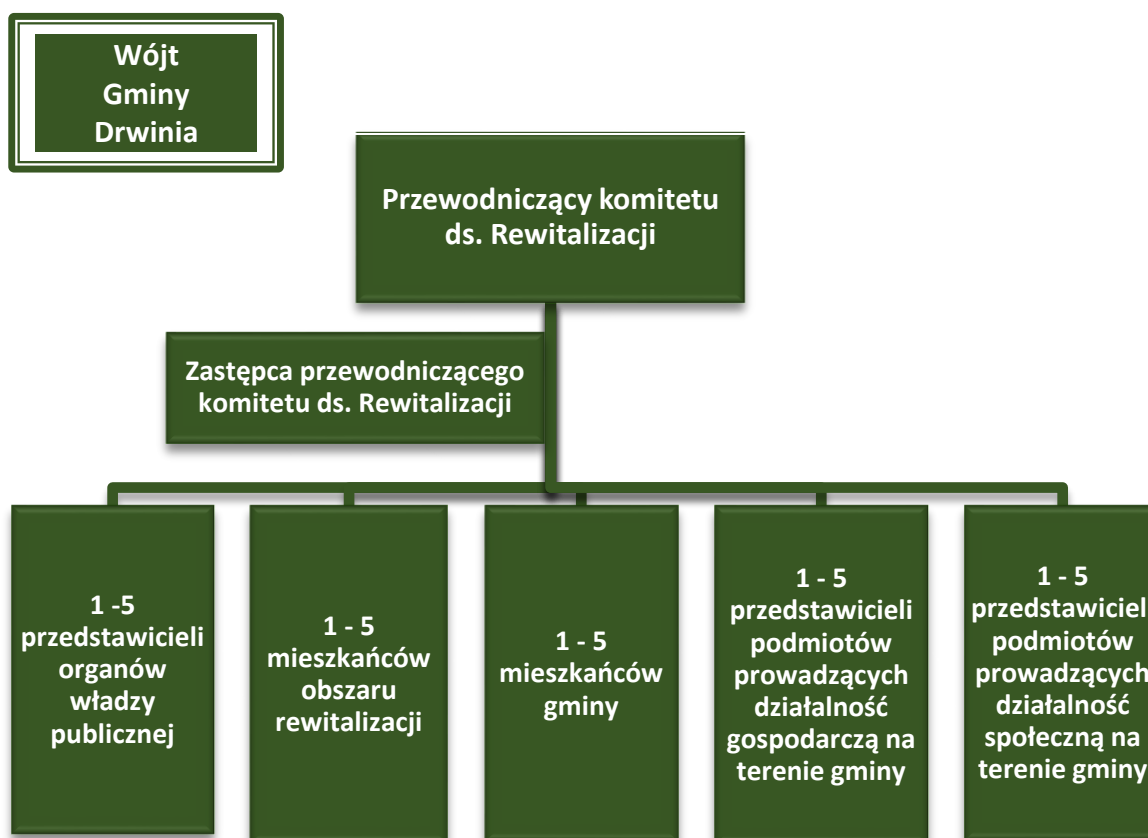
W celu zapewnienia efektywnego procesu zarządzania wdrażaniem i realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji powołany zostanie Komitet Rewitalizacji pełniący funkcje doradcze i opiniujące całego procesu w strukturach Urzędu Gminy. Umożliwi on partycypację podmiotów zainteresowanych wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, co wynika z realizacji zasady partnerstwa, jaka określona jest w prawie wspólnotowym. Każdy z członków komitetu będzie miał przypisane jasno określone obowiązki zawarte w w/w zarządzeniu, i będą się one skupiać na koordynacji przedsięwzięć (w rozumieniu opiniowania i doradztwa) podejmowanych na obszarze rewitalizacji przez wszystkie zainteresowane podmioty, a także nadzór nad skutecznością i jakością realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Zadania Komitetu Rewitalizacji będą obejmowały następujące elementy zarządzania Programem:

- aktualizację i kontynuację procesu planowania, także w odniesieniu do poszerzenia Ramowego Programu o działania realizowane w ramach programów społecznych lub uwzględniające inne kategorie projektów;
- planowanie dalszych procesów rozwojowych, wykraczających poza okres realizacji niniejszego Programu;
- realizację Programu, w rozumieniu opiniowania i doradztwa dla działań administracji i beneficjentów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych i zewnętrznych (np. RPO WM), a także spójności Programu;
- monitorowanie realizacji Programu;
- opracowywanie sprawozdań i dokonywanie wewnętrznej oceny efektów Programu.

(Dokładny opis struktury, zasad działania i zadań komitetu ds. Rewitalizacji znajduje się na str. 100 w rozdziale VIII, podrozdziale 3 – *Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny GPR*).

Wykres 1. Struktura komitetu ds. Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Okres realizacji procesu rewitalizacji objętego niniejszym GPR wynosi 6 lat (lata 2017-2022). Przewiduje się podział tego okresu na dwa etapy: etap I roczny oraz etap II dwuletni. Etapy te poprzedzone są okresem uruchamiania Programu.

Tabela 18. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2017-2022

ETAP REALIZACJI	ROK	DZIAŁANIA
Przygotowanie GPR	2017	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i wyznaczenie obszaru rewitalizacji. 2. Opracowanie i przyjęcie GPR. 3. Powołanie struktury zarządzania GPR – w tym określenie zasad wyboru członków Komitetu Rewitalizacji. 4. Zainicjowanie prac Komitetu Rewitalizacji.

		5. Opracowanie szczegółowego harmonogramu na rok 2018
Okres uruchamiania GPR	2018	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja harmonogramu działań na rok 2018. 2. Uruchamianie zgodnie z planem kolejnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i testowanie systemu zarządzania i monitorowania. 3. Uruchomienie systemu monitorowania i oceny realizacji. 4. Opracowanie harmonogramu 2019 – 2020.
I etap GPR	2019	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja realizacji GPR w roku 2017, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na rok 2019 ze szczególnym uwzględnieniem bieżącego dbania o synergię pomiędzy przedsięwzięciami (korygowanie harmonogramów w taki sposób, aby przedsięwzięcia potencjalnie synergiczne były uruchamiane w sposób skoordynowany). 3. Opracowanie harmonogramu na lata 2020 – 2022.
II etap GPR	2020-2022	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja realizacji GPR 2019, wnioski i poprawki. 2. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidzianych na lata 2020-2022 3. Opracowanie GPR na kolejny okres

Źródło: Opracowanie własne

Funkcje doradcze i opiniujące w ramach przedsięwzięć podejmowanych przy realizacji Programu Rewitalizacji, będą pełnione przez Komitet Rewitalizacji zgodnie z zarządzeniami, zadaniami i instrukcjami, które zostaną ustalone przy powoływaniu omawianego Komitetu. W oparciu o powyższe, wprowadzone zostaną stosowne procedury, które rozstrzygać będą zakres odpowiedzialności i kompetencji poszczególnych jednostek Urzędu Gminy, regulacje zasady przepływu informacji w Urzędzie, a także środków finansowych pozostających w dyspozycji gminy. Uszczegółowienie powyższych zapisów w odniesieniu do Gminnego Programu Rewitalizacji znajdzie swoje odzwierciedlenie w Zarządzeniu wójta powołującym Przewodniczącego ds. Rewitalizacji z umiejscowieniem go w strukturze Urzędu Gminy w Drwini. Obieg informacji poza strukturą Urzędu Gminy w Drwini zapewnią stałe spotkania Komitetu Rewitalizacji, na których będą przekazywane

informacje nt. bieżącego postępu prac nad Programem, a także pozyskiwane informacje o postępie prac u pozostałych partnerów Programu, w tym informacje o środkach zaangażowanych poza gminą. Ponadto informacja o postępie prac i uruchamianych projektach będzie dostępna na wydzielonej części portalu internetowego gminy Drwinia poświęconej wdrażaniu Programu Rewitalizacji. Tam też będą publikowane bieżące sprawozdania z postępu prac nad Programem.

2. Monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji

Kluczowe znaczenie dla oceny podejmowanych działań ma ich monitoring. Funkcję instytucji monitorującej wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pełnił wcześniej wspomniany Komitet Zadaniowy. Głównym celem monitorowania jest identyfikacja nieprawidłowości, problemów oraz ich szybkie i efektywne korygowanie w możliwie najbardziej prosty i efektywny sposób. Należy mieć na uwadze, że monitorowanie Gminnego Programu Rewitalizacji to systematyczne i ciągłe zbieranie, analiza i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania programu na potrzeby jego zarządzania, oceny oraz podejmowania decyzji. Proces ten dostarcza niezbędnych informacji na temat postępów realizacji i efektywności wdrażania GPR.

Zostaną zastosowane trzy formy monitoringu:

1. Monitoring rzeczowy – Będzie polegał na bieżącej inspekcji przeprowadzanych w danym czasie inwestycji, uzyskiwaniu informacji na temat postępów w ich realizacji oraz dokonywaniu oceny jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Dane wykorzystywane przy monitorowaniu powinny obrazować postęp we wdrażaniu oraz rezultaty działań, w podziale na trzy kategorie wskaźników:

- **wskaźniki produktu**, które odnoszą się do rzeczowych efektów działalności i są liczone w jednostkach materialnych.
- **wskaźniki rezultatu**, odpowiadające bezpośrednim i natychmiastowym efektom wynikającym z wdrożenia Programu, które mogą mieć formę wskaźników materialnych lub finansowych.
- **wskaźniki oddziaływania**, obrazujące konsekwencje Programu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów.

Podstawą monitoringu dla wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania są tabele „Produkty i rezultaty Gminnego Programu Rewitalizacji” oraz „Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022” w rozdziale V. *Opis przedsięwzięć Rewitalizacyjnych – podrozdział 6. Wskaźniki Gminnego Programu Rewitalizacji.*

2. Monitoring finansowy – ma umożliwić kontrolę finansowych aspektów inwestycji oraz zapewnić trwałość osiągniętych rezultatów. Dodatkowym aspektem monitoringu finansowego będzie pomoc partnerom uczestniczącym w rewitalizacji przy uzyskaniu informacji na temat źródeł finansowania zewnętrznego inwestycji. Powinien odbywać się w oparciu o sprawozdania – okresowe, końcowe (obejmujące projekt, cele szczegółowe, Program Rewitalizacji), które przedstawiane są:

- Wójtowi Gminy Drwinia – w formie sprawozdań, dotyczących finansowania w odniesieniu do Programu – w podziale na cele szczegółowe rewitalizacji;
- Radzie Gminy Drwinia – w formie rocznych sprawozdań przekładanych przez przewodniczącego ds. Rewitalizacji w zakresie realizacji i sposobu finansowania Programu;
- Komitetowi Rewitalizacji – w formie rocznych sprawozdań przekładanych przez przewodniczącego ds. Rewitalizacji w zakresie realizacji i sposobu finansowania Programu;
- Przewodniczącemu ds. Rewitalizacji - w formie sprawozdań, przedkładanych przez Beneficjentów Programu, którzy nie pozyskali środków z Funduszy Strukturalnych, ale rozpoczęli realizację projektów, ujętych w Programie Rewitalizacji i wykorzystują inne publiczne źródła finansowania, w tym środki gminy;
- Przewodniczącemu ds. Rewitalizacji - w formie sprawozdań, przedkładanych przez Beneficjentów Programu, którzy uzyskali wsparcie w ramach RPO WM lub innych funduszy UE.

Sprawozdania winny zawierać informacje na temat postępu realizacji planu finansowego odpowiednio projektu lub Programu, w okresie sprawozdawczym, prognozę w tym zakresie na rok następny oraz wysokość wkładu finansowego, pochodzącego ze środków publicznych.

3. Sprawozdawczość – monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji: okresowych, rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i periodyczny przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania Programu. Kompleksowe sprawozdanie powinno zawierać następujące dane:

- informacje ogólne;
- informacje dotyczące przebiegu rzeczowego realizacji projektu lub Programu:
  - na poziomie Programu: informacje dotyczące zgłoszonych do realizacji projektów, podpisanych umów lub podjętych decyzji, celów głównych i szczegółowych, stopnia osiągnięcia założonych w Programie wskaźników monitorujących,
  - na poziomie projektu: informacje dotyczące podpisanych umów lub podjętych decyzji, stanu realizacji celów projektu, stopnia osiągnięcia założonych w nim wartości wskaźników;

- informacje dotyczące postępu finansowego, według źródeł pochodzenia środków, zawierające w szczególności zestawienie poniesionych wydatków, zrealizowanych płatności oraz ocenę poziomu wykorzystania środków;
- prognozę przebiegu realizacji Programu lub projektu w kolejnym okresie sprawozdawczym;
- informacje na temat przestrzegania polityk Wspólnoty przy realizacji projektu lub Programu;
- informacje na temat wypełniania zobowiązań w zakresie informacji i promocji;
- informacje na temat sprawności systemu realizacji;
- informacje o napotkanych problemach, przeprowadzonych kontrolach oraz stwierdzonych nieprawidłowościach.

Założyć należy, iż sprawozdanie okresowe może nie zawierać informacji, dotyczących stopnia osiągnięcia wartości wskaźników monitorujących rezultatu i oddziaływania, a jedynie wskaźniki produktu. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, wobec którego porównywane są zmiany wskaźników jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie Programu. Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia tabela 24.

Tabela 19. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu	Wskaźniki rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot monitorujący
Projekt	Okresowo (co najmniej raz na pół roku)	Raz w roku lub po zakończeniu projektu	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Beneficjent	Przewodniczący ds. Rewitalizacji; podmioty wynikające z systemu wdrożenia RPO WM (projekty dofinansowane z EFRR/EFES)
Cele strategiczne	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Raz w roku lub zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie działania	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Przewodniczący ds. Rewitalizacji	Wójt Gminy Drwinia; Komitet Rewitalizacji
Cel główny	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Raz w roku	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Przewodniczący ds. Rewitalizacji	Wójt Gminy Drwinia; Rada Gminy Drwinia; Komitet Rewitalizacji

Program Rewitalizacji	Okresowo (co najmniej raz na rok)	Raz w roku	W połowie okresu realizacji i po zakończeniu wdrażania Programu	Przewodniczący ds. Rewitalizacji	Rada Gminy Drwinia
------------------------------	-----------------------------------	------------	---	----------------------------------	--------------------

Źródło: opracowanie własne

3. Ocena (ewaluacja) Gminnego Programu Rewitalizacji

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego kierując się wizją jaka przyświeca całemu programowi oraz mając na uwadze cel strategiczny i cele główne przypisane do konkretnych sfer funkcjonowania tj. sfery funkcjonalno-przestrzennej, technicznej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej. Poszczególne inwestycje będą objęte jednakowym systemem ewaluacji. Odpowiedzialny za to będzie Komitet Rewitalizacji. Będzie on dokonywał ewaluacji poszczególnych projektów, a także corocznej ewaluacji realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji. W roku 2022 zostanie przeprowadzona kompleksowa ocena efektów realizacji, porównanie osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu z prognozowanymi, a także zostaną podjęte kroki w celu wyznaczenie kierunków rewitalizacji na następne lata. Komitet Rewitalizacji wykona wzór karty oceny projektów, która będzie wypełniana przez poszczególne podmioty wykonawcze po zakończeniu realizacji projektu. Umożliwi to skwantyfikowanie wskaźników produktu i rezultatu z perspektywy pojedynczej inwestycji, co z kolei umożliwi opisanie i porównanie efektów w sposób jednoznaczny i przejrzysty. Mając do dyspozycji karty projektów zrealizowanych już inwestycji, ocenić będzie można ich skuteczność, oszacować zagrożenia i szanse inwestycji o zbliżonym charakterze. Stanowić to będzie punkt odniesienia w następnych latach procesu rewitalizacji i pozwoli nadać mu pożądany kierunek oraz uniknąć błędów dotychczas popełnionych.

1. Kryteria w oparciu, o które będzie się odbywać ocena Gminnego Programu Rewitalizacji są następujące:

- Skuteczność – kryterium, które pozwala odpowiedzieć na pytanie:
W jakim stopniu poszczególne cele zostały osiągnięte?
- Efektywność – kryterium, które pozwala odpowiedzieć na pytanie:
W jakim stopniu podejmowane działania są racjonalne pod względem ekonomicznym?
- Użyteczność – kryterium, które pozwala odpowiedzieć na pytanie:
W jakim stopniu oddziaływanie programu odpowiada potrzebom grupy docelowej?

- Trafność – kryterium, które pozwala odpowiedzieć na pytanie:
W jakim stopniu cele wskazane w treści programu potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego?
- Trwałość – kryterium, które pozwala odpowiedzieć na pytanie:
Czy pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą trwać po jego zakończeniu?

2. Proponuje się, by system i rodzaje oceny Programu odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

- **Ocena przed realizacją programu (ex-ante)** – jej celem jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) Programu i zawartych w nim planów, dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny ex-post). Ocena ta zawiera m.in. analizę wpływu dotychczasowych interwencji oraz analizę problemów na obszarze rewitalizacji. W związku z wymogiem zgodności Programu Rewitalizacji z politykami wspólnotowymi i politykami horyzontalnymi Unii Europejskiej, a także polityką regionalną państwa i regionu, ewaluacja Programu winna uwzględniać jego wpływ na realizację tych zasad.

- **Ocena w połowie okresu realizacji (mid-term)** – ocenę w połowie okresu realizacji Programu, przeprowadza się nie później niż w ciągu roku następującego po zakończeniu połowy okresu realizacji.

Wówczas weryfikacji poddawane są:

- ◊ efektywność wykorzystania środków;
- ◊ skuteczność w zakresie osiągnięcia założonych celów;
- ◊ oddziaływanie na sytuację społeczno-gospodarczą, w tym na zatrudnienie;
- ◊ funkcjonowanie systemu realizacji.

- **Ocena na zakończenie programu (ex-post)** – jej celem jest określenie długotrwałych efektów wdrożenia Programu, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania odnośnie dalszych kierunków polityki rozwoju gminy, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Programu. Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Komitet ds. Rewitalizacji z udziałem Wójta Gminy oraz Rady Gminy, jako organu przyjmującego wyniki oceny. Ocena powinna zostać zakończona nie później niż 3 lata po zakończeniu okresu programowania. Raport z realizacji programu powinien zostać upubliczniony i opublikowany na stronie internetowej gminy (Biuletyn Informacji Publicznej).

Niezależnie od prowadzenia wyżej wymienionych form ewaluacji, Rada Gminy, a także Wójt Gminy oraz Przewodniczący ds. Rewitalizacji mogą inicjować bieżącą ocenę Programu Rewitalizacji, której przedmiotem jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

4. System wprowadzania zmian w programie rewitalizacji /procedury uaktualniania

Gminny Program Rewitalizacji podlegać będzie ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej przez wójta co najmniej raz na trzy lata. Przedmiotowa ocena podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej. W przypadku stwierdzenia, że gminny program rewitalizacji wymaga zmiany, wójt występuje do rady gminy z prośbą o jego zmianę. Do wniosku załączona zostaje w/w opinia. Zmiana gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim on jest uchwalany, tj.:

- Przeprowadzenie konsultacji społecznych proponowanych zmian w Gminnym Programie Rewitalizacji
- Złożenie przez Wójta wniosku do Rady Gminy o zmiany w GPR z opisem zmian, i uzasadnieniem
- Podjęcie uchwały Rady Gminy o przystąpieniu do sporządzenia aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji
- Dokonanie aktualizacji dokumentu
- Konsultacje społeczne projektu zaktualizowanego Gminnego Programu Rewitalizacji
- Wniosek wójta o zaopiniowanie projektu zaktualizowanego gminnego programu rewitalizacji do organów i instytucji wymienionych w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777).
- Zmiana GPR nie wymaga uzyskania opinii, o których mowa w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777), ani przeprowadzenia konsultacji społecznych, jeżeli:
  - Nie dotyczy przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust 1 pkt 5 lit a ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777)
  - Nie wymaga zmiany uchwały, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777)
  - Wprowadzenie zmian w aktualizacji gminnego programu rewitalizacji pochodzących z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii
- Przedłożenie radzie gminy przez wójta projektu zaktualizowanego gminnego programu rewitalizacji.

5. Ocena oddziaływania na środowisko Gminnego Programu Rewitalizacji

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.) projekt niniejszego dokumentu zostanie przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Krakowie w sprawie uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz określenia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko w przypadku konieczności jej opracowania.

VIII. Partycypacja społeczna

Ustawa o rewitalizacji z 9 października 2015 roku zmieniła sposób myślenia o procesie rewitalizacji. Odnowa miejscowości, ukierunkowana na estetyzację, jak postrzegano rewitalizację w myśl poprzednich regulacji prawnych, zwróciła się ku społeczeństwu – szczególnie interesariuszom obszaru rewitalizacji, dając im możliwość współdecydowania o tym w jakiej Gminie chcą żyć.

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji gminy Drwinia jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Ponadto realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na włączaniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

1. Partycypacja społeczna na etapie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Odpowiedzialność za prowadzenie konsultacji (uspoleczniania procesu) ponosi Wójt Gminy Drwinia. Zgodnie z założeniami ustawowymi w procesie zadbano o to, aby interesariusze mieli pełny dostęp do informacji o prowadzonych konsultacjach i możliwość wypowiedzi oraz zgłoszenia własnych wniosków/ sugestii dotyczących prowadzonego procesu.

Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone zgodnie z wytycznymi Ustawy o rewitalizacji. W celu zadbania o uspołecznienie procesu prac nad GPR wszelkie materiały konsultacyjne umieszczone zostały:

- na stronie internetowej Gminy Drwinia www.drwinia.pl;
- na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Gminy w Drwinii;

- w pok. Nr 14 w Urzędzie Gminy w Drwini, Drwinia 57, 32-709 Drwinia; oraz na dzienniku podawczym Urzędu Gminy Drwinia
- przedłożone w trakcie spotkania w ramach konsultacji, które odbyły się w dniu 13 grudnia 2016 roku w Urzędzie Gminy Drwinia
- informacja o konsultacjach przekazywana była również osobiście oraz drogą elektroniczną do radnych, sołtysów, rad sołectkich, dyrektorów szkół i przedszkoli, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców na terenie Gminy Drwinia;
- po przeprowadzonym spotkaniu, relacje z przebiegu konsultacji udostępnione zostały w formie raportu;
- badania społeczne (formularze/uwagi), prowadzone były w oparciu o informację dostępną na stronie: www.drwinia.pl, BIP Gminy oraz z możliwością wypełnienia formularza bezpośrednio w Urzędzie;
- analiza problemów podobszarów rewitalizacji i zgłaszanie uwag oraz propozycji rozwiązań możliwe były po pobraniu formularzy na stronie oraz zgłaszane w Urzędzie.

W ramach prac prowadzonych w I etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji – wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – przeprowadzone zostały spotkania diagnostyczne i konsultacyjne w terminie od 01.12.2016 do 05 stycznia 2017 r. Rozpoczęcie konsultacji było poprzedzone ogłoszeniem Wójta Drwini z dnia 26 listopada 2016r. w sprawie przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Gminy Drwini w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Drwinia. Konsultacje skierowane były do wszystkich mieszkańców, a także interesariuszy obszaru Gminy Drwinia, a ich celem było wyznaczenie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji oraz realizacja badań społecznych, które miały na celu pogłębienie wiedzy o analizowanych obszarach.

Konsultacje przeprowadzone były w okresie od 01.12.2016 do 05 stycznia 2017 roku w formie:

1) Zbierania uwag – propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej za pomocą środków komunikacji elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, w terminie od dnia 01.12.2016 do 05 stycznia 2017 . Wypełnione formularze można było dostarczyć:

- drogą elektroniczną na adres: fundusze@drwinia.pl,
- drogą korespondencyjną na adres: 32-709 Drwinia 57 – Urząd Gminy w Drwini,
- bezpośrednio na dziennik podawczy Urzędu Gminy w Drwini (II piętro budynku).

2) Spotkania otwarte – z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającymi omówienie i ocenę wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Spotkanie odbyło się w dniu 13 grudnia 2016 r. o godz. 16.00 w Urzędzie Gminy w Drwini pok. Nr 14.

3) Zbierania uwag ustnych – w siedzibie Urzędu Gminy w Drwini, Drwinia 57 w godzinach pracy Urzędu w okresie od 01.12.2016 do 05 stycznia 2017

4) Spotkanie konsultacyjne które odbyło z interesariuszami rewitalizacji, polegające na omówieniu i ocenie propozycji wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Drwinia. Spotkanie odbyło się w dniu 13 grudnia 2016 r. o godz. 15.00 w Urzędzie Gminy w Drwini, Drwinia 57, (sala narad – parter) Spotkanie miało charakter otwarty dla wszystkich mieszkańców, którego celem było zaprezentowanie idei rewitalizacji oraz poinformowanie mieszkańców o rozpoczętym procesie prac nad Programem Rewitalizacji. Zastosowaną formą pracy była dyskusja, podczas której mieszkańcy wskazywali miejsca o szczególnym dla nich znaczeniu: sprzyjające spotkaniom/integracji społecznej oraz obszary problemowe wymagające zmiany (wraz z dodatkowym opisem).

5) Raport z konsultacji – Najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonych konsultacji zostały zaprezentowane w raporcie z konsultacji społecznych zamieszczonym na stronie internetowej Gminy, oraz wykorzystane w pogłębionej analizie podobszarów rewitalizacji i identyfikacji kluczowych problemów/wyzwań dla obszaru rewitalizacji w Gminie.

2. Partycypacja społeczna na etapie prac nad GPR

W ramach prac prowadzonych w II etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022, przeprowadzono konsultacje dotyczące kluczowych wyzwań dla obszaru rewitalizacji i propozycji rozwiązań zidentyfikowanych problemów dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji oraz przeprowadzono badania ankietowe dotyczące konsultowanego tematu.

Konsultacje społeczne – spotkania diagnostyczne i konsultacyjne – przeprowadzone zostały w terminie 14 kwietnia 2017 roku do 15 maja 2017 roku. Rozpoczęcie konsultacji było poprzedzone ogłoszeniem Wójta Drwini z dnia 6 kwietnia 2017 roku w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących projektu dokumentu pn. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022. Konsultacje skierowane były do wszystkich mieszkańców, a także interesariuszy obszaru Gminy Drwinia, a ich celem było zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących Gminnego Programu

Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022 oraz realizacja badań społecznych, które miały na celu pogłębienie wiedzy o analizowanych obszarach.

Konsultacje przeprowadzone były w okresie od dnia 14 kwietnia 2017 roku do dnia 15 maja 2017 roku w formie:

1) Zbierania uwag – propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej za pomocą środków komunikacji elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, w terminie od dnia 14 kwietnia 2017 roku do dnia 15 maja 2017 roku. Wypełnione formularze można było dostarczyć:

- drogą elektroniczną na adres: fundusze@drwinia.pl,
- drogą korespondencyjną na adres: 32-709 Drwinia 57– Urząd Gminy w Drwini,
- bezpośrednio na dziennik podawczy Urzędu Gminy w Drwini (II piętro budynku).

2) Spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, umożliwiającymi omówienie i ocenę Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022. Spotkanie odbyło się w dniu 8 maja 2017 r. o godz. 16.00 w Urzędzie Gminy w Drwini.

3) Zbierania uwag ustnych do protokołu w siedzibie Urzędu Gminy w Drwini, Drwinia 57 w godzinach pracy Urzędu w okresie od dnia 14 kwietnia 2017 roku do dnia 15 maja 2017 roku w siedzibie Urzędu Gminy Drwinia, pok. Nr 14.

4) W ramach prac i konsultacji nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, przeprowadzono wśród interesariuszy Gminy Drwinia ankietę dotyczącą zgłaszania własnych propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Propozycje należało składać na kartach projektu zamieszczonym w formie elektronicznej na stronie internetowej: www.drwinia.pl, formularze były dostępne także w wersji papierowej na dzienniku podawczym Urzędu Gminy Drwinia I w pokoju nr 14 w Urzędzie Gminy. Wypełnione formularze można było dostarczyć w terminie od dnia 10 lutego 2017 roku do dnia 24.02.2017 roku:

- drogą korespondencyjną na adres: 32-709 Drwinia 57– Urząd Gminy w Drwini,
- bezpośrednio na dziennik podawczy Urzędu Gminy w Drwini (II piętro budynku)
- drogą elektroniczną na adres: fundusze@drwinia.pl.

W ramach konsultacji zgłoszona została jedna propozycja projektu.

5) W ramach pogłębienia analiz nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji, przeprowadzono wśród mieszkańców Gminy Drwinia badanie ankietowe razem w podziale na

podobszary rewitalizacji. W badaniu prowadzonym drogą tradycyjną (ankiety papierowe) oraz elektroniczną (formularz do wypełnienia on-line) skierowane było do interesariuszy wszystkich podobszarów rewitalizacji. W sumie, formularze ankietowe wypełniło 9 osób.

Najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonych w gminie spotkań i badań zostały zaprezentowane w raporcie oraz wykorzystane w:

- pogłębionej analizie podobszarów rewitalizacji,
- identyfikacji kluczowych problemów / wyzwań dla obszaru rewitalizacji w Gminie,
- identyfikacji i określeniu przedsięwzięć mających stanowić odpowiedź na zidentyfikowane problemy (wyzwania).

Konsultacje projektu Uchwały dotyczącej przyjęcia do realizacji GPR zostały zaplanowane zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, a raport z konsultacji podobnie jak po pierwszym etapie prac, zaprezentowany został mieszkańcom.

W przypadku poprawy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022 konsultacje miały miejsce w dniu 01.09.2017 w Sali nr 11 Urzędu Gminy w Drwinii. Przedstawiona problematyka wiązała się z wyznaczonymi podobszarami gminy Drwinia w nawiązaniu do aspektów społecznych występujących na tych terenach. Podkreślano, że nie inwestycja infrastrukturalna jest wiodąca w problematyce rewitalizacji ale przede wszystkim sfera społeczna kształtująca i poprawiająca zagadnienia bliskie mieszkańcom najuboższych sołectw. Ponowny wybór, a właściwie pomniejszenie obszaru rewitalizacji gminy wpłynie na właściwy kształt naprawy elementów stanowiących o degradacji jednostek urbanistycznych – sołectw. Z kolei główne projekty inwestycyjne są pokłosiem działań miękkich wynikających z wyznaczonego obszaru zdegradowanego i przeznaczonego do rewitalizacji.

3. Partycypacja społeczna na etapie wdrażania i oceny GPR

Partycypacja ma również kluczowe znaczenie na dalszych etapach prowadzenia prac nad GPR, takich jak monitorowanie, wdrażanie i ocena procesu. Głos interesariuszy procesu reprezentowany jest przez powołany w Gminie Drwinia Komitet Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji - Gminy Drwinia nie podjęła jeszcze uchwały w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Komitet zostanie powołany do 3 miesięcy od momentu przyjęcia dokumentu Uchwałą. Zostanie ogłoszony otwarty nabór na członków Komitetu, w efekcie którego wójt powoła skład Komitetu Rewitalizacji.

Informacja o naborze członków do Komitetu zostanie podana na stronie internetowej Urzędu oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, zapewniając interesariuszom możliwość uczestniczenia w procesach decyzyjnych poprzez swoich przedstawicieli, którzy mogą się zgłaszać do Komitetu w otwartym ogłoszonym naborze.

Na pierwszym posiedzeniu, Komitet wybierze spośród członków Przewodniczącego oraz Zastępcę Przewodniczącego Komitetu. Głosowanie odbędzie się w sposób jawny przy obecności co najmniej połowy składu Komitetu. Wynik głosowania przyjmowany jest zwykłą większością głosów. Komitet Rewitalizacji dla Gminy Drwinia liczyć będzie od 5 do 25 członków, którzy spotykać się będą nie rzadziej niż raz na pół roku, z udziałem wójta Drwini lub osoby przez niego wyznaczonej. Podstawą systemu monitorowania jest ciągły dialog pomiędzy interesariuszami procesu rewitalizacji. Ma on kluczowe znaczenie dla doskonalenia projektu w trakcie jego realizacji, to też kolejne etapy partycypacji, tym razem służącej śledzeniu postępów (lub zauważeniu ich braku) w procesie działań na rzecz przyjętych celów. Komitet Rewitalizacji tworzy forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy, na podstawie półrocznego sprawozdania może formułować opinie i zalecenia co do stanu wdrażania programu. Przed końcem roku, Komitet Rewitalizacji formułuje zalecenia i opinie dotyczące wdrażania GPR w kolejnym roku.

2) Partnerstwo w procesie monitorowania odbywać się będzie między innymi poprzez ewaluację projektów, której dokonywać będą również biznesowi i społeczni wykonawcy i partnerzy. Będą oni zobligowani, zgodnie z prowadzonym przez Gminę systemem monitoringu, do przekazywania we wskazanych okresach, koniecznych do analiz danych, które będą podstawą do przygotowywanych sprawozdań okresowych. Za całość procesu monitorowania GPR, odpowiedzialny Komitet Rewitalizacji.

Ponadto dla pełniejszego zrealizowania zasad partnerstwa planuje się także wykorzystać następujące instrumenty:

- Stworzenie miejsca/punktu i konkretnej pory/daty, w którym będzie można uzyskać pełne informacje o możliwościach zainwestowania, możliwościach pozyskania partnera lub o przetargach i konkursach ofert organizowanych w ramach realizacji Programu.
- Wykorzystanie strony internetowej gminy m.in. do informowania o warunkach włączenia się do Programu z nowymi działaniami i projektami (aktualizacja Programu), bądź informowania o możliwości pozyskania środków na projekty związane z celami rewitalizacji.

3) Wsparcie beneficjentów działań rewitalizacyjnych – Poza działaniami informacyjnymi, które to wykorzystywać narzędzia, których celem jest wsparcie beneficjentów Gminnego Programu Rewitalizacji:

- Szkolenia i seminaria dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie Programu Rewitalizacji oraz beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, na temat m.in.: możliwości udziału w Programie (aktualizacji), zarządzania projektami, monitorowania realizacji projektów, zasad finansowania projektów;
- Nadzór i wsparcie (organizacyjne, doradcze, techniczne) beneficjentów Programu Rewitalizacji przy wypełnianiu obowiązków promocyjnych, związanych z unijnym źródłem finansowania.

4) Instrumenty włączające społeczność lokalną – Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej będą wykorzystywane następujące instrumenty:

- festyny, święta ulicy/sołectwa;
- warsztaty dot. przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wspólnego podejmowania nowych aktywności realizowane z uwzględnieniem technik partycypacyjnych;
- lekcje w szkołach poświęcone rozwojowi społeczno-gospodarczemu i rewitalizacji;
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych;
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

Reasumując należy podkreślić, że partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Osadza się to na rozumieniu potrzeby skonsolidowania wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji i jest ważnym warunkiem sukcesu.

IX. Określenie niezbędnych zmian

Gminny Program Rewitalizacji – to dokument nadrzędny nad wszystkimi dokumentami gminnymi. Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku wymusza na gminie określenie niezbędnych zmian w uchwałach, w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz powołania Komitetu ds. Rewitalizacji, pełniącego funkcje doradczo-opiniotwórczą.

1. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Z uwagi na listę planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych władze Gminy Drwinia nie muszą podejmować uchwał, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

Komitet ds. Rewitalizacji, to podmiot wspierający Wójta w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet ds. Rewitalizacyjnych, zgodnie z prawodawstwem zostanie powołany do 3 miesięcy od daty wejścia w życie Uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia. Jego zadania zostaną określone w odrębnej Uchwale. Jednakże na etapie tworzenia dokumentu GPR Komitet ds. Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze Zarządzania i Monitoringu.

2. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Na obszarze gminy nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Drwinia. Realizacja projektów rewitalizacyjnych nie wymaga dokonywania zmian w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Drwinia.

3. Wykaz niezbędnych pozwoleń i opinii

Tabela 20. Wykaz niezbędnych pozwoleń

LP	NAZWA PROJEKTU	NIEZBĘDNE POZWOLENIA
1.1	Rozbudowa budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drwinii w celu utworzenia „Centrum opieki nad małymi dziećmi	Gmina Drwinia posiada prawomocne pozwolenie na budowę oraz pełną dokumentację techniczną
1.2	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na wielofunkcyjne targowisko gminne w miejscowości Mikłuszowice	Gmina Drwinia posiada kompletną dokumentację techniczną i projektową. Wszystkie pozwolenia i decyzje będą w posiadaniu Gminy w chwili aplikowania o środki zewnętrzne w ramach ogłaszanych konkursów
1.3	“DUZY MOR w Mikłuszowicach” –	Gmina Drwinia posiada prawomocne

	Kompleksowe zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne	pozwolenie na budowę oraz pełną dokumentację techniczną
1.4	Przebudowa budynku starej szkoły wraz z kompletnym zagospodarowaniem otoczenia celem utworzenia "Muzeum Nafty" w Woli Drwińskiej	Gmina Drwinia posiada prawomocne pozwolenie na budowę oraz pełną dokumentację techniczną

Źródło: opracowanie własne

Wykaz niezbędnych opinii:

- Opinia Zarządu Powiatu Bocheńskiego – w zakresie zgodności gminnego programu rewitalizacji ze strategią rozwoju powiatu.
- Opinia Zarządu Województwa Małopolskiego – w zakresie zgodności gminnego programu rewitalizacji z planem zagospodarowania przestrzennego województwa oraz zgodności ze strategią rozwoju województwa.
- Opinia Wojewody Małopolskiego – w zakresie zgodności z zadaniami rządowymi służącymi realizacji celu publicznego określonego w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami
- Opinia Komendanta Miejskiego Państwowej Straży Pożarnej w Bochni – w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
- Opinia Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w zakresie ochrony sanitarnej.
- Opinia gminnej komisji urbanistyczno-architektonicznej w zakresie zgodności z planem zagospodarowania przestrzennego.
- Opinia operatorów sieci uzbrojenia terenu, w tym zarządców dróg, linii oraz terenów kolejowych.
- Opinia Komitetu Rewitalizacji jeżeli zostanie powołany przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji.
- Opinia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska – w zakresie form ochrony przyrody
- Opinia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – w zakresie form ochrony zabytków
- Opinia właściwego organu administracji geologicznej – w zakresie zagospodarowania terenów osuwisk
- Opinia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej – w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
- Opinia organów wojskowych, ochrony granic oraz bezpieczeństwa państwa – w zakresie wymagań bezpieczeństwa i obronności.

X. Podsumowanie

Gminny Program Rewitalizacji ma istotny wpływ na przezwycięzenie zjawisk negatywnych w obszarze przestrzennym, technicznym, gospodarczym i społecznym dla gminy Drwinia. Gminny Program Rewitalizacji dla gminy Drwinia na lata 2017–2022 charakteryzuje się:

1. Kompleksowością, czyli całościowym spojrzeniem na obszar wymagający rewitalizacji, na którym podejmowane działania w sferze funkcjonalno-przestrzennej, technicznej, gospodarczej, społecznej i środowiskowej są w pełni ze sobą zintegrowane i podporządkowane tym samym celom,
2. Koordynacją działań, czyli takim zarządzaniem Gminnym Programem Rewitalizacji, aby realizacja przedsięwzięć miała miejsce przy optymalnym wykorzystaniu zasobów,
3. Wieloletniością, czyli konieczność podjęcia wielu działań oraz ich kosztowność zmusza do rozłożenia zadań inwestycyjnych na wiele lat.

Dzięki spełnieniu zadań zapisanych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji będzie miał miejsce rozwój gospodarczy i społeczny obszaru poddanego rewitalizacji. Wiąże się to z adaptacją starych zasobów infrastruktury do nowych potrzeb. Niezwykle istotna jest kompleksowość podejmowanych działań rewitalizacyjnych, co przyczynia się do osiągnięcia odpowiedniej skali przeobrażeń. Punktem odniesienia do planowania i realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest przede wszystkim ich kontekst społeczny. Dzięki wprowadzonym zmianom, zdefiniowane obszary wymagające interwencji zyskują nowy wizerunek – miejscowości zadbanej i atrakcyjnej oraz przyjaznej mieszkańcom, turystom i inwestorom. Przemiany przestrzenne mają duży wpływ na obszar gospodarczy. Powstawanie nowych podmiotów gospodarczych jest równoznaczne z tworzeniem nowych miejsc pracy, a co za tym idzie, z poprawą warunków i poziomu życia mieszkańców. Zadbane i atrakcyjne centrum miejscowości i gminy, estetyka krajobrazu to sprzyjające warunki dla rozwoju rekreacji i integracji na danym obszarze. Niesie to ze sobą konkretne i niekwestionowane pozytywne oddziaływanie dla lokalnej gospodarki. Realizacja zadań przewidzianych w Gminnym Programie Rewitalizacji spowoduje wyrównanie szans w edukacji dzieci i młodzieży, wpłynie na większą integrację mieszkańców, wzrost tożsamości i przywiązania do swojego regionu. Szeroko pojęta aktywizacja i integracja mieszkańców zainicjuje wzrost liczby imprez plenerowych, rozszerzenie oferty kulturalnej, co stanowić będzie najbardziej przekonującą promocją. Nastąpi redukcja wszelkich patologicznych zachowań. Apatię społeczną, marazm, zastąpi wszechobecne zadowolenie z zamieszkiwania właśnie na zrewitalizowanym obszarze.

Materiały i dokumenty źródłowe

- Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku,
- Wytyczne Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 - 2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie,
- koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
- Narodowy Plan Rewitalizacji,
- Umowa Partnerstwa,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020,
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.,
- Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020,
- Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020 dla Strategii Rozwoju Województwa, Małopolskiego na lata 2011-2020,
- Strategia Rozwoju Powiatu Bocheńskiego na lata 2014 – 2020,
- Strategia Gminy Drwinia do roku 2024,
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Drwinia,
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Drwinia do roku 2020,
- Program Uporządkowania Gospodarki Ściekowej dla Gminy Drwinia,
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Pomocy Społecznej na lata 2013-2020.

Dane statystyczne:

- Głównego Urzędu Statystycznego
- Urzędu Gminy Drwinia
- Powiatowego Urzędu Pracy w Bochni
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Drwini
- Komendy Policji w Bochni
- Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej

Strony internetowe:

www.stat.gov.pl

www.ceidg.gov.pl

www.malopolskie.pl

www.drwinia.pl

www.bip.drwinia.pl

Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie celów program z dokumentami na poziomie kraju	13
Tabela 2. Powiązanie dokumentów program z dokumentami na poziomie region/województwa	16
Tabela 3. Powiązanie celów program z dokumentami na poziomie powiatu i gminy	18
Tabela 4. Deficyty i potencjały podobszaru nr 1 – Drwinia	36
Tabela 5. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 1 – Drwinia	39
Tabela 6. Deficyty i potencjały podobszaru nr 2 – Mikłuszowice.....	40
Tabela 7. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 2 – Mikłuszowice.....	43
Tabela 8. Deficyty i potencjały podobszaru nr 3 – Wola Drwińska	45
Tabela 9. Zasięg przestrzenny, cele i działania na podobszarze nr 3 – Wola Drwińska	47
Tabela 10. Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	54
Tabela 11. Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych.....	55
Tabela 12. Wskaźniki produktu i rezultatu Gminnego Programu Rewitalizacji	69
Tabela 13. Wskaźniki oddziaływania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022.....	71
Tabela 14. Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć głównych planowanych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Drwinia na lata 2017-2022.	73
Tabela 15. Priorytety inwestycyjne w ramach krajowych programów operacyjnych.....	75
Tabela 16. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WM.....	76
Tabela 17. Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań	81
Tabela 18. Ramowy program realizacji procesu rewitalizacji w latach 2017-2022.....	86
Tabela 19. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników.....	90
Tabela 20. Wykaz niezbędnych pozwoleń.....	102

Spis rycin

Rycina 1. Jednostki urbanistyczne Gminy Drwinia – podział na solectwa	28
Rycina 2. Wyznaczony obszar rewitalizacji.....	34
Rycina 3. Podobszar nr 1 – Drwinia.....	36
Rycina 4. Podobszar nr 2 – Mikłuszowice.....	40
Rycina 5. Podobszar nr 3 – Wola Drwińska (obszar przemysłowy).....	45

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura komitetu ds. Rewitalizacji.....	86
---	----